

4/2006

Letra

Helsingin Flamencoyhdistyksen jäsenlehti

www.flamenco.fi

Jäsenmaksu 2007

Yhdistys päätti syyskokouksessaan 3.12.2006 pitää jäsenmaksut ennallaan: 21 euroa ja saman perheen tai samassa osoitteessa asuvalta jäseneltä 9 euroa. Kerran maksettava liittymismaksu on edelleen 10 euroa.

Lisäksi päätettiin, että yhdistyksen toimintaa voi tukea kannatusjäsenenä. Vuosimaksu on yksityisiltä henkilöiltä 50 euroa ja yhteisöiltä ja yrityksiltä 100 euroa. Kannatusjäsen saa Letran vuosikerran. Lisäksi hän voi ostaa 2 jäsenhintaista lippua yhdistyksen järjestämiin tilaisuuksiin. Yritys tai yhteisö saa halutessaan myös logonsa tai nimensä Letraan omalle kannatusjäsenpalstalle.

Helsingin Flamencoyhdistys ry on ottanut käyttöönsä uudet sähköpostiosoitteet:

Yhdistyksen yleissähköposti:
flamenco@flamenco.fi

Tiedotus ja nettisivut: **tiedotus@flamenco.fi**

Letra:
letra@flamenco.fi

Flamencomusiikkitoiminta:
musiikki@flamenco.fi

Muistathan ilmoittaa menotiedot hyvissä ajoin nettisivujen flamenco-kalenteriin sekä Letraan!

HALUAAKO YSTÄVÄSIKIN LIITTYÄ HELSINGIN FLAMENCOYHDISTYKSEEN?

Vuotuisen jäsenmaksunsa maksanut saa neljäksi vuodeksi ilmestyvän Letran ja 10-30 %:n alennuksen kaikista yhdistyksen järjestämistä tapahtumista. Vuosimaksu on 21 euroa, kerran maksettava liittymismaksu 10 euroa.

Jäseneksi liittyminen: Maksa 31 euroa yhdistyksen tilille: Nordea 206518-21707. Ilmoita nimesi, osoitteesi ja puhelinnumerosi sekä mahdollinen sähköpostiosoitteesi viestikohdassa. Jos maksat käyttäen viitenumeroa 1012 tai maksun maksaa puolestasi joku muu, ilmoita yhteystietosi jäsenrekisterin hoitajalle sähköpostitse: anne.lamberg@metso.com tai tekstiviestinä ph. 040 51 12 763. Ilman yhteystietoja emme voi rekisteröidä Sinua jäseneksi emmekä lähettää jäsenlehteämme Letraa.

Lisätietoja:
taloudenhoitaja
Anne Lamberg-Laitinen,
p. 040 521 2763,
työ 020 483 5911,
anne.lamberg@metso.com

Israel Galván vangitsi katsojat sekä Sevillan Bienalilla että syksyisessä Tukholmassa. Kuva Rodríguez Aparicio.

Sisällys

Päätoimittajalta.....	3
Puheenjohtajalta.....	3
Helsingin X flamencofestivaali.....	4
Kromosomi 47 flamenco.....	6
Flamencoelokuvasarja.....	7
Flamenco valkokankaalla.....	8
Israel Galván -La Edad de Oro.....	12
Israel Galván -La Tabula Rasa.....	13
Taljanka.....	14
Levy: Taljanka -¡Tarara!.....	17
Levy: Pedro Ricardo Miño.....	18
Fandangoa Alosnossa.....	19
Avoin kirje suomalaisille flamencoille.....	23
Noticias.....	26
Calendario.....	29
Top5.....	30
Cabeza de Vaca.....	30
Yhdistyksen hallitus, salin vuokraushinnat ja ilmoitushinnat.....	31

Letra Helsingin Flamencoyhdistys ry:n jäsenlehti

Päätoimittaja:
Tove Djupsjöbacka,
Välskärinkatu 1 b A 23,
00260 HELSINKI,
p. 040 731 4304,
tove.djupsjobacka@helsinki.fi

Taitto:
Tiia Ettala
tiia@ettala-palomeras.com

Tätä numeroa avustivat:
Erika Alajärvi
Ailin Bayaz
Minna Harri
Anne Leino
Juha Leino
Sampsa Pelttonen
Samuli Työriñoja
Anette Åkerlund

Oikoluku ja kielenhuolto:
Johanna Komppa

Kuvaajat:
Auli Kaartinen, solea@jippii.fi,
Mervi Ahlroth, merviahloth@kolumbus.fi

Kuvankäsittely:
Mervi Ahlroth
Tiia Ettala

Kansi:
Alina Sinivaara Marianna
Verdecian Contrastes-teoksessa.
Lisää teoksesta vuoden 2007 ensimmäisessä Letrassa.
Kuva Mervi Ahlroth.

Paino: Yliopistopaino
ISSN 1456 7938

Jos kirjoitat Letraan:
Toimita jutut tai juttuehdotukset sähköpostitse päätoimittaja Tove Djupsjöbackalle liitetiedostona RTF-muodossa. Älä laita juttuun ylimääräisiä muotoiluja (sisennyksiä, lihavoituja, tavutuksia tms.) Lyhyet jutut voit kirjoittaa sähköpostiviestinä tai toimittaa postitse levykkeelle tai CD:lle tallennettuna.

Päätoimittajalta

Joulu on taas ja yksi Letra-vuosi jälleen ohi. Toinen vuoteni päätoimittajana on ollut vaiheikas kaikin tavoin. Flamencotapahtumia riitti joka lähtöön – niitä on jo hehkutettu kaikissa Letran numeroissa: muun muassa **Yerbabuennan, Andrés Marinin, Mercedes Ruizin** ja **Falon** vierailut sekä uudet kotimaiset teokset, joista **Kaari Martinin** Kerro minulle sade palkittiin myös Madridin koreografiakilpailussa. Flamenco on nähty myös muualla kuin teatterilavoilla: viimeksi RAY:n mainoksessa, jossa mainio **Anja Loikala** vetäisee kunnan rumbat grillikioskin tiskin takana.

Lehden organisaationkin puolesta vuosi on ollut tapahtumarikas – saimme uuden tarmokkaan taitajan, **Tiia Ettalan**, ja tämän numeron myötä uutena kielenhuoltajana ja oikolukijana aloitti **Johanna Komp-**

pa. Haluankin kiittää koko Letran tiimiä: niin uusia tulokkaita kuin vanhoja työnsankareita panoksestaan lehden hyväksi tämän vuoden aikana. Pienikin osallistuminen lehden tekoon on arvokas: vaikka kyse olisi pienestä notiisista tai esityksen menotiedoista tai vaikkapa yhdestä valokuvasta tai juttuideasta.

Letran ja lehtien rooli ylipäänsä muuttuu jatkuvasti. Kun Letran alkuaikoina lehti oli lähes ainoa tietokanava flamencosta Suomessa, tietoa on nykyään tarjolla roppakaupalla etenkin internetissä. Verrattuna nettiin, televisioon ja radioon lehdet ovat hitaita: voimme siis kilpailla ainoastaan laadulla. Vaikka kyseessä on vapaaehtoistyöllä tehty lehti, kunnianhimoa riittää! Letra haluaa jatkossakin tarjota laadukkaita artikkeleita eri aiheista, asiantuntevia arvosteluja niin suomalaisista kuin

ulkomaisista flamencoesityksistä, alan ihmisten haastatteluja ja paljon muuta. Visuaalisestikin tilanteemme on tällä hetkellä hyvä, kun voimme nauttia upeasta värikannesta ja apuna sitä luodessa on useampi taitava kuvaaja!

Jatkakaamme siis kunnianhimoisella linjalla kohti seuraavaa Letra-vuotta.

Rauhallista joulua ja hyvää uutta vuotta kaikille toivottaa

Tove Djupsjöbacka

Puheenjohtajalta

Eletään marraskuuta ja festivaalin ohjelma julkaistaan vasta nyt, vaikka väliaikaisella sivustolla luvattiin sen ilmestyvän jo syyskuussa... Aikeet olivat toki hyvät, mutta lupaus epärealistinen. Aikataulujen yhteensopimattomuus ja espanjalaisten huikea reaktionopeuskin tuntuvat saavuttavan huippunsa aina väärällä hetkellä. Nyt liput ovat kuitenkin myynnissä ja järjestelyt jatkuvat.

Helsingin flamencofestivaalin esitykset ovat monelle vuoden ainoa kosketus espanjalaiseen flamencoon. Festivaalin ohjelman olisi siksi hyvä olla vaihteleva ja mahdollisuuksien mukaan flamencon eri tyylejä esittelevä. Viime helmikuussa saimme nauttia kolmen hienon esityksen verran varsin modernista flamencosta. Kymmenennen festivaalin ohjelmassa "A fuego lento" on nuorten tekijöiden puhtaasti perinteestä ammentavaa flamencoä niin tanssin kuin musiikinkin puolesta. Quinteto flamenco taas soittaa muista mu-

siikinlajeista lainatuin instrumentein ja maustein höystettyä flamencoä, ja "Kromosomi 47 flamenco!" edustaa modernia, jopa rajoja rikkovaa tanssiteatteriflamencoä. Kolmen erilaisen konsertin kokonaisuus on varmasti mielenkiintoinen. Myös festivaaliklubille on luvassa tasokasta ohjelmaa, mm. nykyään harvakseltaan Suomessa esiintyvä kitaristi **Raul Mannola**.

Kursseja suunnitellaan parhailaan. Tanssikurssit pitää cádizilainen **Pilar Ogalla**. Voin lämpimästi suositella mukavan Pilin kursseja sekä keskitasolle että edistyneille. Hänen tanssissaan on sellaista luontaista naisellista graciaa, sulokkuutta, joka täällä meillä varsinkin keskellä talvea on usein hautautunut jonnekin top-patakkien uumeniin.

Festivaali järjestetään edelleen täysin talkoovoimin. Edellisvuosien kokemuksista pyritään ottamaan oppia, jotta kaikki sujuisi mahdollisimman jouhevasti myös meidän

järjestäjien kannalta. Jäsenhintaisten lippujen myynti on aiheuttanut päänvaivaa sekä myyjille että taloudenhoitajalle, joten tällä kertaa kokeilemme uudistettua järjestelmää. Toivon, että kaikki jäsenet tutustuivat huolella ohjeisiin ja hankkivat lippunsa ajoissa. Lippujen myynnistä ja festivaalin ohjelmasta voit lukea lisää mm. tästä Letrasta.

Hyvää talvea ja antoisaa festivaalia!

Emilia Aho

X FESTIVAL FLAMENCO Helsingin X flamencofestivaali 10.2.-18.2.2007 DE HELSINKI

KROMOSOMI 47 FLAMENCO

Ohjaus: Kari Heiskanen
Koreografia: Katja Lundén ja
Anja Loikala
Musiikki: Pedro Llamas (kitara),
Jesús Flores (laulu),
Karo Sampela (perkusiot)
25 tanssijaa
Kantaesitys

Torstai 15.2.2007 klo 19
Savoy-teatteri, liput 20/17€

QUINTETO FLAMENCO

José Quevedo "Bolita" (kitara)
Pablo Martín-Camín (kontrabasso)
Ángel Sánchez "Cepillo" (cajón)
Paquito González (perkusiot)
Alexis Lefevre (viulu)

Perjantai 16.2.2007 klo 19
Savoy-teatteri, liput 25/22€

A FUEGO LENTO -Hiljainen tuli

Koreografia ja tanssi:
Andrés Peña ja Pilar Ogalla
Musiikki: Javier Patino (kitara),
Inmaculada Rivero, Luis Moneo,
Miguel Rosendo (laulu)
Valosuunnittelu:
Juan Luis Domínguez

Lauantai 17.2.2007 klo 19
Savoy-teatteri, liput 25/22€

FESTIVAALIKLUBI

Elävää flamenco
intiimissä tunnelmassa,
mm. kitaristi
Raul Mannola.

Keskiviikko 14.2.2007
klo 20 Umo Jazz House,
liput 12/9 €22€

Kurssi- ja lisätiedot: www.flamenco.fi/festivaalit

flamenco

SAVOY
teatteri

umo
JAZZ HOUSE

LIPPUPALVELU
lippupalvelu.fi

Lippukaupat
0600 10 800 (1,50 €/min+pv)
0600 10 020 (5 €/puhelu+pv)

Helsingin X flamencofestivaali

- flamencon juhlaa 10.-18.2.2007

Helsingin flamencofestivaali juhlistaa kymmenvuotistaipaleaan kahdella espanjalaisella huippuryhmällä. Juhlavuoden kunniaksi palataan flamencon juurille: festivaali esittelee joukon taitavia ja ennakkoluulottomia flamencotaiteilijoita, jotka ammentavat vahvasti perinteestä. Lisäksi ohjelmassa on rajoja rikkova suomalais-espanjalainen kantaesitys. Flamencojuhlan ohjelman täydentävät flamencoilta UMO Jazz House -klubilla sekä kurssit muusikoille ja tanssijoille. Tuloksena on flamencon täyteinen juhla viikko helmikuussa Helsingissä!

Ennen festivaalia flamencon tunnelmiin voi virittäytyä Suomen elokuva-arkistossa, jossa esitetään kuuden hienon flamencoelokuvan sarja 23.1.-11.2.2007.

A FUEGO LENTO – HILJAINEN TULI

Lauantai 17.2.2007 klo 19
Savoy-teatteri, Kasarmikatu 46–48
Liput 25/22 €

Koreografia ja tanssi: Andrés Peña ja Pilar Ogalla

Musiikki: Javier Patino (kitara), Inmaculada Rivero, Luis Moneo, Miguel Rosendo (laulu)
Valosuunnittelu: Juan Luis Domínguez

Palkitut tanssijat Pilar Ogalla ja Andrés Peña tuovat ryhmänsä ensimmäistä kertaa Suomeen. Luvassa on perinteitä kunnioittavaa tanssia, elävää musiikkia, näyttäviä pukuja ja tyylikkäitä valoratkaisuja. Tanssijat esiintyvät yksin ja yhdessä, ja tunnelmat liikkuvat tiukasta, traagisesta martinetistä naiselliseen, hehkuvaan alegriakseen.

Andrés Peña on kotoisin Jerez de la Fronte-rasta, ja hän on tanssinut useiden nimekkäiden flamencotaiteilijoiden ryhmissä; mainittakoon heistä Eva Yerbabuena ja Carmen Cortés. Peñan puhdaslinjainen, musikaalinen tanssi on palkittu mm. Sevillan flamencobiennaalin nuorten taiteilijoiden kilpailussa vuonna 2000. Hänen ensimmäinen oma teoksensa Peña kantaesitettiin vuonna 2004, ja se on nähty useissa Euroopan maissa.

Aistikkaan Pilar Ogallan juurevaa tanssia on nähty mm. Cristina Hoyosin ja Rafael de Carmenin teoksissa. Cádizista kotoisin oleva

tanssijatar tunnetaan myös tarkkana pedagoga, johon suomalaiset flamencot pääsevät tutustumaan festivaalin tanssikurssien aikana.

"A fuego lento" -esityksen musiikki on kitaristi Javier Patinon käsialaa. Hänen lisäksi esiintyvät laulajat Inmaculada Rivero, Luis Moneo ja Miguel Rosendo.

QUINTETO FLAMENCO

Perjantai 16.2.2007 klo 19
Savoy-teatteri, Kasarmikatu 46–48
Liput 25/22 €

Kitara: José Quevedo "Bolita"
Kontrabasso: Pablo Martín-Camínero
Viulu: Alexis Lefevre
Cajón: Ángel Sánchez "Cepillo"
Perkussiot: Paquito González

Todellista musiikin ja rytmin riemua pääsemme näkemään toisen espanjalaisen vierailun yhteydessä! Otetaan ripaus Jerez de la Fron-teran compásta, lisätään pari perkussionistia Sanlúcar de Barramedasta, monipuolinen kontrabasisti Baskimaalta ja taidokas kosmo-poliitti viulisti. Tuloksena on ainutlaatuinen kokonaisuus, jonka merkeissä viisi ystävää ja flamencomusiikin taituria valtaavat Savoy-tea-terin lavan. Kaikki herrat ovat tuttuja lukuisista muista kokoonpanoista.

Kitaristi José Quevedo "Bolita" on työsken-nellyt useiden huipputanssijoiden ja laulajien kanssa. Hän on tehnyt musiikin mm. Javier Barónin ja Ricardo Francon teoksiin. Klassisen musiikin koulutuksen saanut kontrabasisti Pablo Martín-Camínero on soittanut ja sävel-tänyt musiikkia laidasta laitaan, mm. jazzia ja elokuvamusiikkia. Flamencomusiikin parissa hänet on työllistänyt yhteistyö etenkin huippu-kitaristi Gerardo Núñezin sekä flamencopianisti Chano Domínguezin kanssa. Monipuolinen viulisti Alexis Lefevre on soittanut ja levyttänyt monien nimekkäiden flamencoartistien kanssa, kuten Tomatiton, El Lebrijanin ja Joaquín Grilon. Perkussionisti Ángel Sánchez "Cepillo" on tuttu ennen kaikkea yhteistyöstään Manolo Sanlúcarin ja Gerardo Núñezin kanssa. Per-kussionisti Paquito González puolestaan on viime aikoina kiertänyt maailmaa mm. kitaristi Vicente Amigon sekstetissä.

KROMOSOMI 47 FLAMENCO!

Torstai 15.2.2007 klo 19
Savoy-teatteri, Kasarmikatu 46–48
Liput 20/17 €

Käsikirjoitus: Kari Heiskanen, Anja Loikala ja Katja Lundén
Ohjaus: Kari Heiskanen
Koreografia: Katja Lundén ja Anja Loikala
Musiikki: Pedro Llamas (kitara), Jesús Flores (laulu), Karo Sampela (perkussiot)
25 tanssijaa

Helsingin X flamencofestivaalilla saa kantaesi-tyksensä suomalais-espanjalainen flamenco-teos "Kromosomi 47 Flamenco!". Teos kertoo ihmisen kokemuksista ja unelman toteutumi-sesta. Siitä, miten flamencon voima nostaa murjotun, äänettömän miehen kummajaisesta kanssaihmiseksi. "Kromosomi 47 Flamenco!", pohjaa kehitysvammaisen Valtterin tarinaan hänen piirtämiään tauluja portaina käyttäen. Teos on tehty kunnianosoitukseksi ja kiitok-seksi perinteiselle, taipuisalle ja uudistuvalla flamencolle.

Musiikin ovat säveltäneet ja sen esittävät espanjalainen laulaja Jesús Flores ja kitaristi Pedro Llamas sekä suomalainen perkussionisti Karo Sampela. Käsikirjoituksesta ja koreogra-fiasta vastaavat Katja Lundén ja Anja Loikala yhdessä teoksen ohjaajan Kari Heiskanen kanssa. Mukana lavalla on 25 tanssijaa, mm. Valtteri Poitsalo, Sampsa Peltonen, Tove Djup-sjöbacka, Katja Lundén, Milena Urmas, Emilia Aho ja Kati Vyyryläinen.

FESTIVAALIKLUBI

Keskiviikko 14.2.2007 klo 20–02
UMO Jazz House, Pursimiehenkatu 6
Liput 12/9 €, eteismaksu 2 €

Elävää flamencoä intiimissä tunnelmassa! Ohjelmassa mm. huippukitaristi Raul Mannola. Lisätietoja myöhemmin osoitteesta www.flamenco.fi/festivaalit

FLAMENCOELOKUVIEN SARJA SUOMEN ELOKUVA-ARKISTOSSA

23.1.–11.2.2007
Elokuvateatteri Orion, Eerikinkatu 15

Lisätietoja myöhemmin osoitteista www.sea.fi ja www.flamenco.fi/festivaalit

Kromosomi 47 flamenco!

SAMULI TYÖRINOJA

KUVA: Mervi Ahlroth

Helsingin X flamencofestivaalilla esitetään kotimainen flamencoteos nimeltä "Kromosomi 47 flamenco!". Letra tapasi marraskuun lopulla kaksi merkittävää henkilöä teoksen takana, koreografin sekä kehitysvammaisten flamenco-opettajan **Anja Loikalan** sekä koreografi-tanssija-opettaja **Katja Lundénin**.

Miten Kromosomi 47 flamenco on saanut alkunsa?

Anja Loikala: Teoksen alkuidea on kokonaan oppilaaltani 26-vuotiaalta, 7 vuotta flamenco tanssineelta **Valtteri Poitsalolta**, joka myös on pääosassa teoksessa. Hänen kolme tauluaan valittiin kansainvälisenä vammaisten vuotena 2003 Eurooppaa kiertäneeseen taidenäyttelyyn. Valtteri halusi, että Katja Lundén ja **Samps Peltonen** olisivat olleet mukana toteuttamassa flamencoversioita taulujen aiheesta jo silloin, mutta Lundénin ryhmällä oli meneillään niin ikään tauluihin perustunut Edvard Munch -projekti, joten sen takia ajatus voitiin toteuttaa vasta myöhemmin.

Miten teos toteutetaan käytännössä?

Katja Lundén: Taulut toimivat inspiraationa väljästi juonelliselle teokselle, jossa on mukana 24 tanssijaa, joista neljä on lapsia sekä neljä kehitysvammaisia. Kaikki tanssijat ovat maamme parhaimpia, Espanjasta mukaan tulee myös **Kati Vyyryläinen**. Samps Peltonen tanssii miespääosarooliin, Valtterin eräänlaisen miehen ja flamencollisen esikuvan rooliin. Teemana on vapautuminen syrjittyyn yksilöön kohdistuvista ennakkoluuloista. Ohjaajana toimii **Kari Heiskanen**.

Mielestäni flamencon olemus on aina ollutkin eräänlainen sielullinen vapautuminen, vaikkapa kuolemanpelosta. Mitä ajatuksia teillä on aiheesta?

AL: Koko flamenco on syntynyt näiden maahan poljettujen ihmisten huudosta. Flamencon tehtävä on antaa ääni niille, joilla sitä muuten ei olisi. Näitä ihmisiä on tänäkin päivänä valtavasti. Yksilöllisellä tasolla taas ihminen voi kamppailla oman minäkuvansa kanssa, kuten että "olen niin ruma ja kuinka kukaan voi rakastua minuun". Flamencon on myös tällaisen ihmisen ääni.

Miten teoksen musiikki toteutetaan?

KL: Kokonaan teosta varten sävellettyä elävänä musiikkina. Sevillasta tulevat loistavat muusikot, kitaristi **Pedro Llamas** sekä laulaja **Jesus Flores**. Kävin heidän esityksiään hiljattain katsomassa Sevillassa. Jesuksen ääni on todella flamenco, todella perinteinen. Heidän mukanaan lentää myös perkussionisti **Karo Sampela** kotimaahansa esiintymään. Eihän sitä hyvään flamencoon muuta tarvitsekaan.

Keiden erityisesti haluaisitte näkevän Kromosomi 47 flamenco-teoksen?

KL: Kaikkien. Kyse on yleisinhimillisestä teemasta, siitä miten taide kykenee nostamaan ihmisen jaloilleen. AL: Koululaisia olisi mukava saada katsomoon sekä muiden taiteen alojen tekijöitä. Tarkoituksenamme on nostaa flamencon häntää kaikkien näkyville.

FESTIVAALIKONSERTTIEN HINNAT JA LIPPujen MYynti

Kolmen Savoy-teatterin konsertin lippupaketti maksaa 56/50 € (normaali/jäsenhinta). Festivalikonserttien hinnat ovat yksittäin ostettuna seuraavat (normaali/jäsenhinta):

Keskiviikko 14.2.2007, FESTIVAALIKLUBI, 12/9 €

Liput: UMO Jazz House, puh. (09) 6122 1914 tai raisa@umo.fi.

Savoy-teatterin konsertit:

Torstai 15.2.2007, KROMOSOMI 47 FLAMENCO!, 20/17 €

Perjantai 16.2.2007, QUINTETO FLAMENCO, 25/22 €

Lauantai 17.2.2007, A FUEGO LENTO – HILJAINEN TULI, 25/22 €

Liput: Savoy-teatterin lipunmyynti, puh. (09) 169 3703 ja Lippupalvelu, puh. 0600 10800 (1,50 €/min + pvm) tai 0600 10020 (5 €/puhelu + pvm)

Jäsenhintaisten lippujen myynti alkaa 4.12.2006!

Helsingin Flamencoyhdistyksen jäsenet voivat varata **Savoyn konserteihin** itselleen jäsenhintaista ja seurueelleen normaalihintaisia lippuja lippupaketin. Varaukset tehdään sähköpostitse [Aura Ettalalle osoitteeseen](mailto:Aura.Ettalalle.osoitteeseen) liput@flamenco.fi tai puhelimitse Auli Kaartiselle numeroon 050 305 7392. Jäsenhintaista lippuja ei myydä Savoy-teatterissa tai Lippupalvelussa.

Jäsenhintaisten lippujen saaminen edellyttää, että vuoden 2007 jäsenmaksu on maksettu. Jäsenmaksujen määrät vahvistetaan 4.12. Jäsenmaksu maksetaan tilille **Nordea 206518-21707 viitteellä 1012**.

Varatut liput tulee maksaa 3 päivän kuluessa varauksesta yhdistyksen tilille **Nordea 206518-21707 viitteellä 7003**. Varaukset peruuntuvat eräpäivän jälkeen. Käteismaksusta voi sopia lippujen varauksen yhteydessä. Lippuja lunastettaessa tulee esittää kuitti maksetusta jäsenmaksusta ja pankin kautta maksetusta lipusta.

HUOM!

Jäsenhintaisten lippujen myynti loppuu tiistaina 6.2.2007.

Tämän jälkeen on myynnissä vain normaalihintaisia lippuja Lippupalvelussa tai Savoy-teatterissa! Ostathan lippusi ajoissa!

Flamencoelokuvien sarja Suomen elokuva-arkistossa 23.1-11.2.2007

Sopivasti ennen Helsingin flamencofestivaalia Suomen elokuva-arkisto esittää sarjan flamencoaiheisia elokuvia:

Duende y misterio del flamenco (1952) on eräs merkittävimpiä dokumentaarisia kuvauksia aiheesta. Edgar Nevillen elokuva sai aikanaan erittäin hyvän vastaanoton sekä kriitikoilta että yleisöltä. Se on strukturoitu mielenkiintoisesti eri palojen mukaan, ja se kerää kokoon huomattavan joukon aikansa suurimpia flamencotaiteilijoita kuten laulajat Antonio Mairena, Bernanda ja Fernanda de Utrera, tanssijoista mm. Pilar López ja El Farruco sekä kitaristeista Chico Moraito ja Luis Maravilla, vain muutamia mainitakseni.

Katalonialaisen Francisco Rovira Beletan **Los Tarantos (1962)** on intohimoinen adaptaatio Romeon ja Julian tragediasta. Barcelonan syrjäseuduille sijoittuvan, kahden toisiinsa syvästi vihaavan romaniheimon Tarantojen ja Zorongojen tarinan pääosissa ovat hiljattain edesmennyt Antonio Gades ensimmäisessä elokuvaroolissaan sekä pian kuvauksien jälkeen menehtynyt legendaarinen Carmen Amaya. Tämä yhteiskunnallisesti realistinen elokuva sisältää eräitä upeimpia flamencokohtauksia elokuvan historiassa, kuten Gadesin farruca sateisella Ramblasilla.

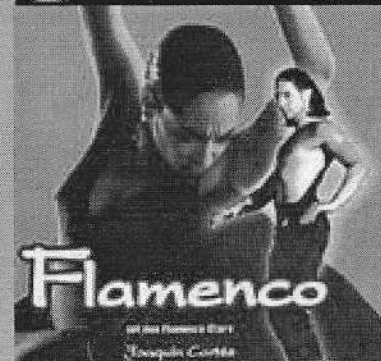
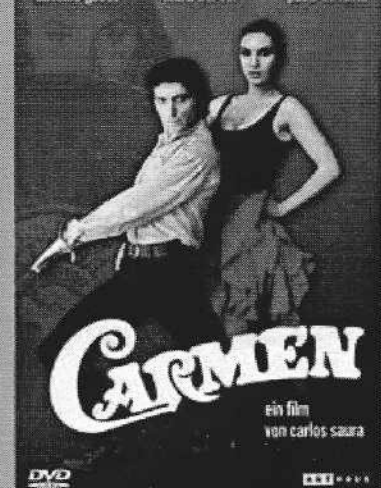
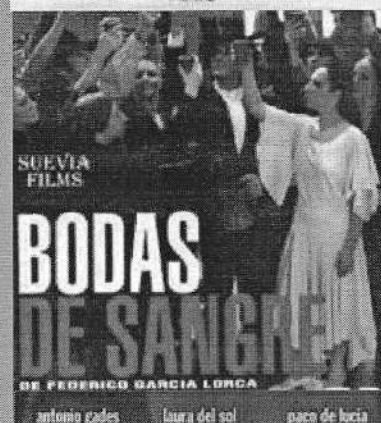
Antonio Gades on myös pääroolissa Carlos Sauran ensimmäisessä flamenco aiheisessä elokuvassa **Bodas de Sangre (1981)**. Federico García Lorcan 1932 kirjoittamaan traagiseen näytelmään perustuva teos muodostuu tutkielmaksi elämästä ja kuolemasta sekä rakkaudesta kuoleman voittajana ja myös itse taiteilijoiden työstä ja teoksen syntyprosessista. Mukana on myös sevillalainen flamencotanssin suuruus Cristina Hoyos sekä laulamassa nykyään flamencon supertähti José Mercé.

Hoyos ja Gades olivat myös toteuttamassa Sauran seuraavaa projektia **Carmen (1983)**. Mukaan kutsuttiin myös maestro Paco de Lucía flamencoistamaan Bizet'n oopperamusiikkia. Antonio esittää tanssiryhmän johtajaa, joka epätoivoisesti etsii teokseensa pääosan esittäjää. Hän löytää Cristinan ryhmästä Carmen-nimisen tytön, johon rakastuu intohimoisesti. Tästä syntyy uusi libretto Bizet'n oopperan ohelle. Kuoleman ja intohimon teemat toistuvat myös tässä elokuvassa.

Carlos Sauran todellinen kunnianosoitus yhdelle maailman rikkaimmista ja kiehtovimmista musiikeista on **Flamenco (1995)**. Kertoja esittelee flamencon juuria ja syntyperää, ja sen jälkeen saavat taiteilijat puhua. Sevillan vanhalle rautatieasemalle kokoontui huikea määrä flamencon huippuja, nuorista vanhoihin, perinteisistä moderneihin. Bernardo Bertoluccin hovikuvaajan sekä mm. Ilmestyskirja nyt -elokuvan toteuttaneen Vittorio Storaron kuvaus on häikäisevää. Storaron pitkälti Goethen väriteorioihin perustava kinematografinen filosofia eri värien psykologisesta vaikutuksesta tuo erinomaisen lisän flamencoesityksiin.

Sarjan päättää fiktiivinen elokuva Andalusian romanien kuninkaan Camarón de la Islan elämästä. Jaime Chávarrin **Camarón, la película (2006)** elokuvan käsikirjoitus toteutettiin yhdessä Camaronin kitaristeina toimineiden Paco de Lucian ja Tomatiton sekä myös Camaronin lesken La Chispan kanssa. Pääosan esittäjä Oscar Jaenada perehtyi rooliin kunnioitettavasti ja mimikoi tyylikkäästi tallenteilta tulevat Camaronin laulut; hänet palkittiinkin roolistaan Goya-palkinnolla parhaasta pääosasta.

Samuli Työrinoja

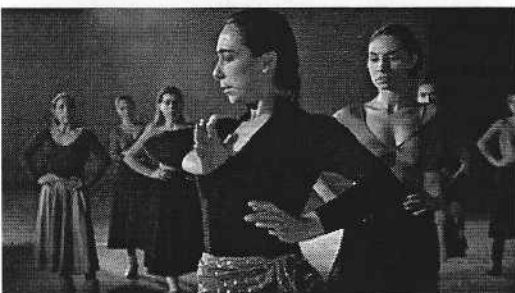
Flamenco valkokankaalla

Otteita flamencoelokuvan historiasta

TOVE DJUPSJÖBACKA

Carmenia eri epookeilta. Yllä Carmen Amaya Francisco Rovira Beletan elokuvassa Los tarantos (1962), alla Cristina Hoyos ja Laura del Sol Carlos Sauran elokuvassa Carmen (1983).

Moni nykypäivän flamencoharrastaja on saanut flamencokipinän nähtyään Carlos Sauran flamencoaiheiset elokuvat. Mutta Saura ei suinkaan ole ensimmäinen, joka on yrittänyt vangita flamencon taian valkokankaalle.

Elokuva saapui Espanjaan vuonna 1896. Flamenco eli siihen aikaan voimakasta kukoistuskautta ja koh-tasi elokuvan melko pian. Elokuvat ja flamenco olivat läheisiä monin tavoin: ensinnäkin ne olivat naapureita – samoja tiloja saatettiin käyttää sekä flamenco- että elokuvaesityksiin. Flamencoartistit saattoivat myös esiintyä ennen elokuvaa tai väliajalla tai tarjota säestyksen itse elokuville, jotka siihen aikaan olivat mykkiä.

Flamenco pääsi varsin nopeasti myös valkokankaalle. Flamenco kuvattiin sellaisenaan, ilman mitään tarinankerrontaa, saati mitään syvempiä psykologisia tai sosiaalisia merkityksiä. Lyhyitä flamencoelokuvia tehtiin jo vuonna 1896. Elokuvat esitettiin synkronoituna gramofonimusiikin tai joskus jopa elävän esityksen kanssa. Kun ryhdyttiin tekemään juonellisia elokuvia, valittiin usein sellaisia artisteja, jotka osasivat sekä näytellä että tanssia flamenco, kuten esimerkiksi **Pastora Imperio** tai **La Argentinita**. Tämä ei suinkaan tarkoittanut sitä, että flamenco olisi jollain lailla yhdistetty kerrontaan – tanssit esitettiin täysin irrallisina numeroina kesken tarinaa.

Äänielokuvan myötä elokuviin toivottiin puolestaan näyttelijöitä, jotka osaisivat myös laulaa. Nyt myös flamencolaulajat pääsivät esiintymään elokuvissa tanssijoiden lisäksi. Flamenco saatiin nähdä mitä

erilaisimmissa elokuvissa – flamenco ei ollut pääroolissa, mutta se oli niin suosittu, että siitä haettiin lisävauhtia elokuvan menestykselle. Folkloristinen elokuva eli tähän aikaan kulta-kauttaan, varsinkin andalusialainen. Vaikka kyseessä ei ollut suoranaisesti poliittinen elokuva, alla piili vahva poliittinen sanoma. Poliittinen joh-to halusi synnyttää isänmaallisuutta nostamalla esiin andalusialaista kulttuuria ja tekemällä siitä kansallistaidetta. Flamenco liitettiin myös rotu- ja luokkakonflikteihin. Elokuissa tuotiin esille yhteiskunnan epäoikeudenmukaisuutta antamalla alemmille luokille, esimerkiksi mustalaisille, pääosa. Elokuvat olivat useimmiten ”uhrin” puolella.

Flamencoä käytettiin edelleen tarinan mausteena, ei osana itse kerrontaa. Se oli tunnelmassa läsnä, esimerkiksi taustamusiikkina tai keskustelunaiheena. Flamencoartistien suosio oli valtava: taiteilijoita, kuten **Carmen Amayaa**, ihailtiin koko Espanjassa, joten heidän esiintymisensä elokuvissa vetivät yleisöä ja lisäsivät tietysti heidän suosiotaan ennestään. Ohjaajista mainittakoon mm. **Florián Rey**, joka teki useita flamencoä sisältäviä, mm. **Imperio Argentinan** tähdittämiä elokuvia. Rey teki elokuvia myös Berliinissä natsivallan aikaan, ja kyseiset elokuvat olivat Hitlerin suuresti suosimia. Elokuissa nähtiin usein samantyyppinen romanttinen Espanja-kuva kuin aikaisempina vuosikatoina kirjailijoiden matkakertomuksissa ja oopperoissa – Espanja oli erilainen kuin muu Eurooppa, Espanja oli eksoottinen. Eksoottisessa Espanjakuvassa flamenco mustalaisineen ja arabivaikutteineen oli tärkeässä roolissa.

Kansallistaide vai vähemmistökulttuuri

Francon päädyttyä Espanjan johtajaksi Espanja sulkeutui vahvasti pois muusta Euroopasta. Franco halusi saada aikaan suuren kansallisen yhteishengen: kansa piti yhdistää, tasavallan jäänteet poistaa, sisällissodan haavat parantaa. Valtio käytti tähän kaikkia mahdollisia keinoja: radiota, lehtiä ja myös elokuvia. Haluttiin tehdä kansalliselokuvia, jotka loivat kansalle yhtenäisen identiteetin. Espanjassa eri alueiden oma kulttuuri eroaa toisistaan paljon, ja nyt haluttiin synnyttää ns. yleisestonjalainen kulttuuri.

Flamencopuristit olivat jo aikaisemmin protestoineet stereotyyppistä flamencoä vastaan, jota elokuvissa nähtiin. Siguirian ja martineten sijasta elokuvissa kuultiin nyt garrotinia ja zambraa, flamencoä zarzuela- ja kuplettivaikuttein, jousiorkestereiden ja tamburiinien säestyksellä. Flamencoä ei enää yhdistetty luokkakonflikteihin, epäoikeudenmukaisuuksien uhreihin, andalusialaisuuteen ja kylän ihmisiin vaan johonkin kauniiseen ja kevyeen. Flamenco poleerattiin ja pehmennettiin ja käytettiin valtion tarkoituksiin.

Elokuvissa nähtiin edelleen päivän tähdet, kuten taiteilijapari **Manolo Caracol** ja **Lola Flores**. Eniten elokuvissa nähtiin tanssia laulun ja kitaran jäädessä taka-alalle.

Valkokankaalla tanssivat mm. **Vicente Escudero** ja tanssipari **Antonio** ja **Rosario**.

Flamencon suosio elokuvissa ei jäänyt Espanjan rajojen sisäpuolelle. Sodan aikana ja sodan jälkeen monet flamencoartistit lähtivät Espanjasta. Vicente Escudero kuului niihin, jotka olivat jättäneet maan jo aikaisemmin, hän lähti Espanjasta jo 1908 välttyäkseen asepalveluksesta. Hänet nähtiin useissa amerikkalaisissa elokuvissa. Kuten flamencotaiteessaan Escuderoilla oli tiukat mielipiteet siitä, miten tanssia piti kuvata – hän vaati, että tanssi kuvataan kokonaisuena: ”Leikatkaa mieluummin pääni kuin jalkani.”

Monet muut flamencoartistit lähtivät Amerikkaan ja Hollywoodiin: Carmen Amaya esiintyi Life-lehden kannessa ja jopa Valkoisessa talossa. Myös Etelä-Amerikassa oli

vilkas elokuvateollisuus, joka oli innostunut flamencosta. Ranskassa ohjaaja **Marius de Zayas** halusi tehdä elokuvan pelkästään flamencosta, tuloksena ”El arte flamenco” (1937), jossa La Argentinista esittää ryhmän kanssa kokonaisen setin perinteisiä flamencokappaleita. Kappaleiden välissä kerrotaan faktaa flamencosta. Tämä oli ensimmäisiä yrityksiä luoda todellista flamencoelokuvan kieltä.

Jos tanssijat jättivät Espanjan etenkin työtilanteen takia, moni laulaja joutui lähtemään puhtaasti poliittisten mielipiteidensä vuoksi. Näin teki esimerkiksi **Pepe el de la Matrona**, jonka faneja Hollywoodissa olivat mm. **Orson Welles** ja **Rita Hayworth**. **Principe Gitano** esiintyi Las Vegasissa samalla lavalla **Elvis Presleyn** kanssa. Jo 1950-luvulla flamencoelokuvat vaikuttivat suuresti flamencon suosioon ulkomailla, samaan tyyliin kuin **Carlos Sauran** elokuvat paljon myöhemmin.

Flamencon uusi nousu

1950-luvulla Espanjassa nousi uusi kiinnostus flamencoä kohtaan, perustettiin uusia instituutioita kuten Catedra de Flamcologia ja Córdoban Concurso Nacional. Tanssi kävi läpi suuria muutoksia, mutta oli edelleen tärkeässä osassa elokuvamaailmassa. Tähän aikaan **Edgar Neville** teki elokuvansa ”Duende y misterio del flamenco” (1952), joka muistutti jo dokumenttielokuvaa. Neville oli flamencon ystävä ja tutkija **Anselmo Gonzalez Climentin** hyvä ystävä. Neville on kuitenkin itse kertonut, että elokuvan levittäjät leikkasivat elokuvasta pois pätkiä, jotka heidän mielestä olivat ”tylsä”, eli ne kohdat, jotka edustivat syvintä flamencolaulua kuten martinetea, debblaä, tonaä ja carceleraä.

Edelleen flamencoä tuotiin vahvasti esille stereotyyppisessä muodossa. Kysymys oli kuitenkin enemmän kaupallisuudesta kuin politiikasta. Flamencon esilletuominen oli osa Espanjan avaamista turisteille. Se sopi kuitenkin loistavasti ajan sloganin ”Spain is different”. Tähän aikaan perustettiin myös tablaot, jossa tarjottiin turisteille Espanja-iltaa flamencoesityksineen.

Elokuvarintamalla nähtiin kuitenkin myös uusia avauksia. **Francisco Rovira Beleta** oli ohjaaja, joka

halusi liittää flamencon olennaiseksi osaksi elokuviaan. Elokuvassa ”Los tarantos” (1963) tanssi oli ensimmäistä kertaa osa draamaa. Tanssia esitettiin myös ihan tavallisissa vaatteissa, enää siitä ei lavastettu suurta dramaattista spehtaakkelia. Elokuva saavutti kansainvälistä suosiota ja pääsi jopa Oscar-ehdokkaaksi. Sama ohjaaja teki neljä vuotta myöhemmin elokuvan ”El amor brujo”, jossa esiintyvät **Antonio Gades** ja **La Polaca**.

Muutkin kokeilivat uutta tapaa lähestyä flamencoä elokuvassa, mutta mullistavin teko tähän aikaan oli tv-dokumenttisarja ”Rito y geografia del cante flamenco” (1972–74). Tässä sarjassa esiteltiin ensimmäistä kertaa flamencon arkea. Tuotiin esille flamencon monimuotoisuus ja eri alueiden omat tyyliä, jotka esitettiin realistisesti ilman lavastusta, puvustusta tai maskeerausta. Jo pelkästään alueellisen rikkauten näyttäminen riiteli valtion ”yleisflamencon” kanssa. Sarja olikin vahva, rivien välistä luettava poliittinen kannanotto. Diktatuurin viimeisinä vuosina se oli vallanpitäjille kiusallinen näyte todellisesta Espanjasta, siitä mitä flamenco oikeasti oli.

Amerikkalainen antropologi **William Washabaugh** on tutkimuksissaan perehtynyt kyseiseen tv-sarjaan ja toteaa sen jakavan flamencon kahteen osaan: *front region* eli keinotekoinen näyttämöflamenco ja *back region* eli autenttinen, yksityinen flamenco kulissien takaa. Sarja on paitsi matka eri alueille myös matka näyttämöiden taakse, jossa voi seurata sitä, miten esitys rakentuu.

Francon kuoltua demokratian myötä alkoi jälleen uusi flamencoäika, jolloin flamencon kehitys jatkui ja nopeutui entisestään. Flamenco on edelleen näkyvä andalusialaisuuden symboli, mutta se näkyy myös valtiosallolla: **Bill Clintonin** valtiovierailulla 1997 ohjelmassa oli myös flamencotanssija **Antonio Canalesin** flamencoesitys. Demokratia, eurooppalaistuminen ja globalisaatio ovat vauhdittaneet flamencon kehitystä, varsinkin musiikin saralla. Elokuvissa flamenco on nähty uusilla tavoilla ja kuultu myös useiden elokuvien ääniraidalla. Myös monet ulkomaiset ohjaajat ovat kiinnostuneet flamencosta. Esimerkiksi ranskalais-algerialainen **Tony Gatlif** on

tehnyt useita mustalaisaiheisia elokuvia, mm. "Latcho drom" (1993) sekä "Vengo" (2000), jossa pääosaa esittää Antonio Canales. Ranskalaisen **Dominique Abelin** käsialaa ovat useat laadukkaat dokumenttielokuvat flamencoaiheista, kuten "Agujetas cantaor" (1998) ja "En el nombre de mi padre" (2000), joka kertoo siitä, miten flamenco siirtyy eteenpäin sukupolvelta toiselle: elokuvan pääosissa ovat tanssija **Manolete** ja hänen tyttärensä **Judea** sekä laulaja **Jaime Heredia El Parron** ja hänen tyttärensä **Marina Heredia**. Viimeksi Abel on tehnyt elokuvan "Poligono sur" (2002), jossa kuvataan elämää Sevillan Las tres mil vivien-das -korttelissa.

Carlos Saura ja flamenco

Suurimmista flamencoelokuvan uudistuksista on kuitenkin vastannut Carlos Saura, joka on nykyään Espanjan kansainvälisesti tunnetuimpia elokuvaohjaajia. Saura, joka syntyi Huescassa vuonna 1932 mutta vietti lapsuutensa Madridissa, oli jo nuorena kiinnostunut flamencosta, jota kuunneltiin paljon hänen lapsuudenkodissaan. Hänen ensimmäisen tunnetun lyhytelokuvansa nimi oli Flamenco, joskin sisältö ei niinkään liittynyt kyseiseen taidelajiin – elokuvassa ohjaajan veli **Antonio Saura** maalaa taulua, jonka nimi on Flamenco, flamencomusiikin soides-taustalla. Kyseinenokuva tehtiin 1950-luvun puolessa välissä Sauran aloitettua elokuva-alan opinnot koulussa Instituto de Investigacio-

nes y Experiencias Cinematográficas (IIEC), josta hän valmistui vuonna 1957.

Carlos Saura pääsi tutustumaan moniin flamencotaiteilijoihin, kun hän toimi 18-vuotiaasta lähtien useita vuosia valokuvaajana eri flamencofestivaaleilla. Jo tänä aikana hän oli vahvasti kiinnostunut myös kullisientakaisesta flamencosta – hän kuvasi yhtä mielellään tanssijoita harjoituksissa, pukuhuoneissa, väsyneinä tai hermostuneina kuin esiintyjiä täysissä tamineissa.

Pikku hiljaa flamenco teki tuloaan myös hänen elokuviinsa. Ensimmäisessä täysimittaisessa elokuvassaan "Los golfos" (1959) musiikkina käytettiin flamenco, esiintyjinä **Rafael Romero** ja **Perico el del Lunar**. Musiikki on aina ollut Sauran elokuvanteossa erittäin tärkeä, ja hän sanookin näkevänsä kaikki kohtaukset heti musiikkiin yhdistettynä. Tuona samana vuonna Saura toimi **Leopoldo Pomésin** assistenttina tämän tehdessä elokuvaa legendaarisesta tanssijasta, **La Chungasta**. Tämä oli Sauran ensimmäinen varsinainen kokemus flamencon kuvaamisesta.

Ángel Custodio Gómez Gónzalez on analysoinut Sauran roolia flamencoelokuvan tekijänä ja jakanut hänen elokuvansa neljään ryhmään: flamenco ja ääniraita, flamenco näkyvänä somisteena, flamenco ja fiktio sekä flamenco ja dokumentti-elokuva.

Sauran elokuvista flamenco on kahdessa elokuvassa pelkästään ääniraidalla. Elokuvassa "Deprisa, deprisa" (1980) flamencovaikuttei-

nen musiikki on mukana tuomassa merkitystä tarinaan. Pääosassa esiintyy neljä nuorta Extremadurasta, ja Saura halusi heidän oman musiikkinsa kuuluvuuden elokuvassa – hän siis lainasi heiltä kasetteja, joita he itse kuuntelivat ja koostivat niiden sisällöstä elokuvan ääniraidan. Mukana on mm. Los Chunguitosin, **Lole** y **Manuelin** ja **La Marelun** musiikkia. Myöhemmin Saura käytti Gipsy Kingsien ja **Diego Carrascon** musiikkia elokuvassa "Taxi" (1996).

Useassa elokuvassa flamencoon viitataan siinä esiintyvien henkilöiden kautta. "Llanto por un bandido" (1963) kertoo rosvosta nimeltä **José Maria El Tempranillo**. Jo aiemmin maantierosvojen maailma oli liitetty läheisesti flamencoon, ja Saura teki samoin. Elokuva kuvattiin Córdobassa ja mukana oli runsaasti paikallisia mustalaisia, jotka myös soittivat ja lauloivat. Saura turvautui myös ystävänsä Rafael Romeron apuun – Romero teki varta vasten flamencolaulun säkeistöjä, jotka kertoivat El Tempranillon elämästä. Flamencopaloista elokuvassa käytetään mm. peteneraa mutta ennen kaikkea seranaa, jonka sanoitukset sopivat erityisen hyvin rosvomaailmaan.

"¡Ay, Carmela!" (1989) piirtää puolestaan karikatyyrin siitä, miten folklorea ja flamenco käytettiin hyväkseen politiikassa. Näyttämö on Espanjan sisällissota ja päähenkilöt taiteilijat, jotka nationalistit vangitsevat. Vangit selviävät hengissä ottamalla vastaan pestin sotajoukkojen viihdyttäjinä ohjelmistonaan erilais-ta, hyvin stereotyyppistä folklorea.

Kolmas elokuva, jossa Saura lähestyy flamenco henkilöiden kautta on "Buñuel y la Mesa del Rey Salomón" (2001). Unenomaisessa tarinassa **Luis Buñuel** tapaa **Federico García Lorcan** ja **Salvador Dalín**. Omien sanojensa mukaan Saura halusi sisällyttää elokuvaan henkilökohtaisen kunnianosoituksensa Lorcalle yhdistämällä hänet vahvasti flamencokulttuuriin. Lorcaan liitetään andalusialaisia maisemia ja flamencomusiikkia, esiintyjinä mm. **Estrella Morente**.

Veren häistä Salomeen

Sauran leimallisesti flamencoeloku-viksi luonnehdittavien elokuvien

2000-luvun flamencoelokuva: Tony Gatlifin ohjaama Vengo.

sarja alkoi kolmella elokuvalla, joissa hän teki yhteistyötä tanssija-koreografi Antonio Gadesin ja tuottaja **Emiliano Piedron** kanssa: "Bodas de sangre" (1981), "Carmen" (1983) ja "El amor brujo" (1986). Kaikissa kerrotaan tarinaa flamencon avulla. "Bodas de sangre" eli Veren häät perustuu Federico García Lorcan tragediaan vuodelta 1933, jonka Gades on muuntanut flamencobaletiksi. Kuten aiemmin mainitussa tv-sarjassa "Rito y geografía del cante flamenco", Veren häissä ovat esillä sekä näyttämöflamenco että kullissientakainen elämä. Elokuvan alussa nähdään tanssijoiden valmistautuvan esitykseen ja kuullaan Antonio Gadesin kertovan itsestään. Vasta sen jälkeen alkaa varsinainen juoni, jossa flamencon eri paloja käytetään syventämään tarinan käänteitä. Niinpä hääjuhlassa soi riehakas tangos, taistelussa ensin traaginen siguriya ja sitten kohtalokkaat bulerías-palaset.

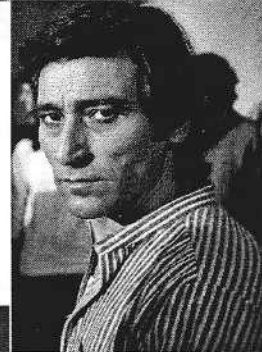
Myös Carmenissa kerrotaan tarinaa kahdella tasolla – Gadesin ryhmä harjoittelee Carmen-teosta, teoksen ja harjoitusten tapahtumien kulkiesä rinnakkain. Tarina perustuu sekä **Prosper Mériméen** näytelmään että **Georges Bizet'n** oopperaan, jonka musiikki kulkee mukana. Sivuhuomautuksena mainittakoon, että Escamillon roolin laulaa ääniraidalla suomalainen **Tom Krause**. Elokuvassa nähdään myös, miten **Paco de Lucía** sovittaa oopperamusiikkia flamencoksi.

"El amor brujo" eli Noiduttu rakkaus perustuu **Manuel de Fallan** säveltämään balettiin vuodelta 1915. Musiikki on edelleen äärimmäisen suosittu, vaikka tarina, joka perustuu **Martínez Sierran** tekstiin, onkin melko sekava. Saura halusi kertoa elokuvassaan "puhtaan" tarinan, sekoittaen de Fallan musiikkiin flamenco ja lisäten juoneen omaa näkemystään. Saura on itse kertonut, että de Fallan lapsenlapsi tuli kiittämään häntä elokuvasta toden, että "tämä oli ensimmäinen kerta, kun todella ymmärsin Noidutun rakkauden".

"Sevillanas" (1992) ja "Flamenco" (1995) edustavat aivan erityyppistä elokuvaa, ei-juonellista elokuvaa, jossa sevillanas ja flamenco itsessään näyttölee pääosaa. Saura jatkaa siinä

flamencon riisumista stereotyypeistä ja käyttää dokumenttielokuvan keinoja. Sevillanas-elokuvassa nähdään sevillanaksen koko kirjo – elegantti sevillanas boleras, kansanomaiset corraleras ja myös flamencotaiteilijoiden sevillanasta, joista erityisen mieleenpainuva on **Camarónin** ja **Tomatiton** esittämä sevillanas, jossa tanssii **Manuela Carrasco**. Sevillanas tehtiin samana vuonna kuin Sevillassa järjestettiin maailmannäyttely (Expo 1992), mikä auttoi varmasti avaamaan ovia elokuvalle, jonka muuten olisi ollut vaikeampaa tavoittaa katsojat.

Flamenco-elokuva jatkaa Sevillanaksen linjalla, mutta on kuitenkin Sevillanasta etäämpänä dokumenttielokuvasta. Vaikka elokuvan alussa kerrotaan lyhyesti flamencon historiasta, elokuvan dramaattinen kaari perustuu etenkin eri flamencopalojen tunnelmiin ja valaistukseen. Italialainen kuvaaja **Vittorio Storaro** on rakentanut valaistukseen päivän kulun mukaan: kuljemme pehmeästä auringonlaskusta pimeisiin yön tunteihin ja jälleen kohti auringonnousua. Synkimmät palot, kuten soleá ja siguriya, on sijoitettu yöaikaan. Myös Flamenco-elokuvassa näkyy jako näyttämöflamencoon ja kullissien takaiseen flamencoon: esitysten lisäksi nähdään kuvia myös harjoitussaleista, ja koko elokuva loppuu vapaaseen rumbaan. Vaikka esitykset ovat selvästi huolellisesti harjoiteltuja, on Saura ottanut mukaan myös improvisoituja osuuksia ja "virheitä", kuten kohtausten, jossa **Fernanda de Utrera** ryhtyy puhumaan kameran vielä kuvatesa. Sauran saavutuksista Flamenco-elokuvan jälkeen Gómez González tuo esille etenkin "Salomen" (2002), jossa koreografiasta vastaa ja pääroolin tanssii **Aida Gómez**. Tässä Saura palaa juonellisen kertomukseen – Salomen tarina kerrotaan tanssien, musiikin yhdistäessä flamencon sekä klassiseen musiikkiin että orientaaliin sävyihin. Alun perin Saura ohjasi teoksen näyttämöä varten, mutta myöhemmin tuli tilaisuus kuvata se. Jälleen kerran juonelliseen tarinaan on yhdistetty kuvia kullissien takaa "making of"-elokuvan tyyliin: käydään läpi tanssijoiden taustoja ja ajatuksia hahmoistaan sekä puku-suunnittelua.

Viime vuosikymmenien tärkeitä flamencoelokuvantekijöitä:
ohjaaja **Carlos Saura**, tanssija-koreografi **Antonio Gades** sekä ohjaaja **Dominique Abel**.

Lisälukemista:

Gómez González, Ángel Custodio 2002. "La reconstrucción de la identidad del flamenco en el cine de Carlos Saura. Un análisis de la presencia del flamenco en las estructuras narrativas cinematográficas." Sevilla: Bial de Arte Flamenco.

Washabaugh, William 1996. "Flamenco. Passion, Politics and Popular Culture." Oxford/Washington: Berg.

Washabaugh, William 1997. "Flamenco and Documentary" lehdessä *Ethnomusicology*, vol. 41, s. 51–67.

Carlos Sauran kotisivut: www.clubcultura.com/clubcine/clubcineastas/saura/index.htm

The Internet Movie Database: www.imdb.com

"Flamenco in front of the cinema camera": www.esflamenco.com/scripts/news/ennews.asp?fmldPagina=385

Israel Galván Tukholmassa ja Sevillassa

La Edad de Oro

Koreografia ja tanssi: Israel Galván,
kitara: Alfredo Lagos, laulu: Fernando Terremoto. Södra Teatern,
Tukholma 26.9.2006.

Israel Galvánin huippuunsa treenattu tekniikka sekä hänen persoona ja hänen tanssinsa omalaatuinen olemus saivat minutkin sanattomaksi. Sen miehen tanssissa on kyllä sitä jotain! Hänen tanssissaan yhdistyvät oma, moderni ote yllätyksiä tarjoavaan vartalonkäyttöön, täydellinen balanssi, mieletön rytmiikka sekä mielikuvitus pieniä yksityiskohtia myöten, kuten hampaiden soitto kynsillä (!) ja vasemman kulmakarvan nosto pikkurillillä rematen jälkeen puhumattakaan valtavasta lavakarismasta ja kyvystä olla itsessään levollisesti niin rauhallisissa taukopaikoissa kuin temperamenttia esittelevissä remateissakin. Eikä ihan tavallinen ollut hänen tapansa päättää alegríasta kaappikellon heiluria muistuttaviin liikkeisiin: tirititranin ajan hän heilutti alavartaloaan sivulta toiselle, kädet ylös nostettuina.

Olen nähnyt Galvánin tanssivan aiemmin viisi vuotta sitten, vuonna 2001, Tampereen Flamencoviikolla, jolloin Israel esiintyi **Pastora**-sarensa kanssa. Taisi lava silloinkin aika lailla notkahtaa hänen sille astuttuaan, koska tuo hetki oli se piste, jolloin halusin ottaa flamencon elämäni kokonaisena elämäntapana eikä vain harrastuksena.

Israel Galvánin tanssissa ihaninta on mielestäni tanssimisen ilo ja mukaansatempaavuus. Katsomoon välittyy taiteilijan kiittolisuus elämälle siitä, että saa tehdä työkseen sitä, mistä nauttii ja mitä rakastaa. Galvánin flamencotyyliin on ammennettu uusia vaikutteita runsaasti modernista tanssista, mutta nämä modernit piirteet ovat silti kaukana länsimaisten nykytanssin edustajien tyylistä, ja arvioisin Galvánin sisäistäneen modernin tanssin flamencoonsa omasta itsestään eikä suinkaan ny-

kytanssiguruilta. Modernin, picassomaisen olemuksen lisäksi tanssissa ilmenee selkeästi flamenco puron tuntemus ja perinteitten kunnioitus. Perinteinen flamenco suorastaan sykkii Galvánin tanssin pohjalla niin varmana, ettei ole vaikeaa ymmärtää hänen imeneen sen jo äidinmaidosta. Hänen flamencotuntemuksensa ja huippuunsa viety tekniikka sekä suuri persoona ja karisma ja näiden ominaisuuksien lisäksi picassomainen, tai mielestäni vielä oikeammin **Marc Chagall** -tyylinen tanssikieli ovat synnyttäneet kokonaan oman flamencon tyyliä: on sallittavaa puhua Israel Galván -koulukunnasta, niin omintakeisen tanssin hän on luonut.

Galvánin konsertista sekä kursilta päällimmäiseksi ajatuksiksi mieleeni jäi hengityksen merkitys abstraktissa mielessä. Kun tekniikka on konkreettisesti varmassa hallinnassa, ei tanssija näytä kiinnittävän siihen päähuomioita, vaan tekniikka kulkee käsi kädessä tulkinnan kanssa. Israel Galvánin tulkinnassa omaperäisyys ja suuri ego samanaikaisesti nöyryyteen yhdistettynä vangitsevat katsojan huomion ja tekninen virtuoosisuus tulee esityksessä kuin kaupan päällisenä. Tanssin hengityksessä, joka saa ainakin minussa aikaan pakahduttavan olotilaan, oli se jokin, joka tuo Galvánin tanssiin jotain elämää suurempaa tunnetta, antaa ymmärtää jotain taiteilijan herkkyydestä ja vanhasta sielusta.

Anette Åkerlund

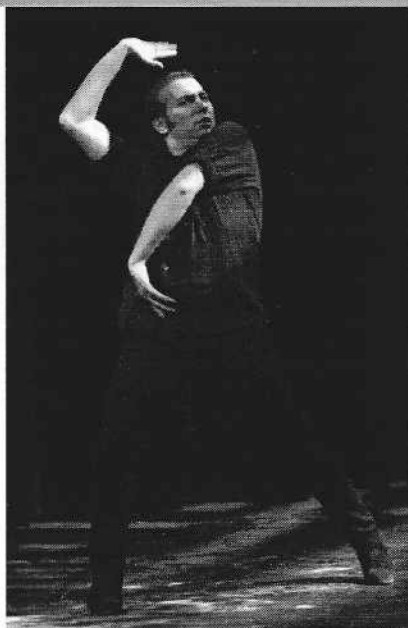
Israel Galván näyttää kultakauden suunnan Fernando Terremoton ja Alfredo Lagosin säestämänä, kuva Miguel Ángel González.

La Tabula Rasa

Koreografia ja tanssi: Israel Galván,
piano: Diego Amador, laulu: Inés
Bacán, ohjaaja: Pedro G. Romero.
Teatro Central, Sevilla, 17.9.

Tabula rasassa kohtaavat kolme vahvaa taiteilijaa: Israel Galván, Inés Bacán ja Diego Amador. Kuvat Rodríguez Aparicio (vas. ylh., ylh. ja alla).

Vähäeleisimpiä mutta dramaattisimpia näkemiäni flamencoteoksia. Käsiohjelman mukaan Tabula Rasa heijastaa **Israel Galvánin** työskentelytapaa – aloittaa puhtaalta pöydältä, kuitenkin flamencon historiaa unohtamatta. Kolme erilaista taiteilijaa esiintyvät yksin, mutta kuitenkin täydentäen toisiaan. Kaikilla erilainen tyyli, ääni ja muoto, sekä tapa tuntea rytmi ja inspiroitua. Kukin jättää oman leimansa ja lopulta kaikki osat kietoutuvat yhteen. **Inés Bacánin** aloittaessa laulun kaikuu yhä atonaalinen ja moderni, hieman kylmä **Diego Amadorin** piano. Galvánin tanssissa ilma on yhä sakea Bacánin läsnäolosta. Galván tanssi ilman säestystä – todennäköisesti mielessään kuulemaansa lauluun – vangitsevaan ja juurevaan tyyliinsä rikkoen perinteistä flamencon liikkieltä salamannopeilla pysähdyksillä ja persoonallisilla asennoilla. Galvánin ilmaisuvoimaista, luovaa ja musikaalista tanssia jaksaa katsoa ilman säestystäkin. Kuitenkin rytmikuviot kuulostaisivat paremmalta, jos taustalla olisi compás. Se luo jännitteisen tilan, jossa odotuksen ja täyttymyksen tunne vuorottelevat. **Alfredo Lagosin**, ilmiömäisen luovan, ekspressiivisen ja rytmitajuksen kitaristin säestäessä Galvánin tanssia (esim. teoksissa "La Edad de Oro" ja "Arena") ei voi kuin pidättää hengitystään tietäen, että nyt tapahtuu jotain, mikä ei kuulu arkeen edes Andalusianssa ja elää vain hetken. Olisin kaivannut Tabula Rasaan kitaraa tai edes palmaksia tanssia värittämään. Tosin teoksen intiimi luonne ja kolmen taitelijan herkkävireinen yhteys olisi voinut siitä kärsiä.

Inés Bacánin alkukantainen ja syvältä kumpuava ääni on nautittavaa kuunneltavaa. Harva laulaja

tulkitsee primitiivisiä tyyllilajeja yhtä juurevasti. Soleán, siguiriyán, martineten ja soleá por bulerían teemat olivat välillä lähempänä kuolemaa kuin elämää, mutta ei kuitenkaan:

"Que bonito es cantar por cantar, soñar por soñar, querer por querer".

"Miten kaunista laulaa laulaakseen, unelmoida unelmoidakseen ja rakastaa rakastaakseen"

Bacánin laulu on koskettavaa ja aitoa, sen jäljet eivät katoa muutamassa päivässä.

Parasta teoksessa on viimeinen kappale, Naná, jossa kaikki kolme esiintyvät yhdessä ja täydellisessä harmoniassa. Valaistus korostaa tunnelmaa, jossa lämmin ja kylmä ovat sekoittuneet, punertavassa valossa on hieman sinistä. Roolejakaan on tuskin jätetty sattuman varaan, ja mieleeni tulee Galvánin teoksissa aiemminkin esiintynyt perheteema: Amador on taka-alalla massiivisen flyygelin ääressä, omassa maailmassaan. Hänen teknisesti varmaan ja rytmisesti tarkkaan soittoonsa verrattuna Bacánin luonnollinen ja äidillinen läsnäolo ja suora kontakti yleisöön lavan etuosasta tuovat väistämättömästi mieleen flammencossa toistuvat viittaukset äidinrakkauteen. "Promete niño que cuando mayor, serás bailaror, bailaror, bailaror..." ("Lupaahan lapsukainen, että isona sinusta tulee tanssija, tanssija, tanssija...") laulaa Bacán Galvánille, joka eläytyy lauluun toistaen laulajan eleitä samanaikaisesti.

Parasta Israel Galvánin tanssissa ovat riskitilanteet, jotka elävät hetken, ja tunne, että jotain tapahtuu. Jotakin ehkä tuhoutuu, mutta samalla syntyy jotain uutta. Tabula Rasasta jäi helpottunut olo – kuin olisi saanut sanottua haluamansa.

Ailin Bayaz

Lorca taipuu suomeksi

TOVE DJUPSJÖBACKA

Taljanka-yhtye on ehtinyt 30-vuotisen uransa aikana olla mukana monessa. Ryhmä perustettiin vuonna 1975. Kokoonpano ja varsinkin ohjelmisto on vaihdellut vuosien varrella. Uusin levy "¡Tarara!" nostaa valokeilaan rakkauden espanjalaiseen musiikkiin. Letra kävi jututtamassa Anja ja Timo Tyrväistä Taljankasta, Lorcasta ja flamencosta.

Ajatus levystä Lorcan kunniaksi ehti kyteä kauan, ennen kuin se lopulta toteutui.

– Jotkut Lorca-kappaleet ovat olleet ohjelmistossamme iät ajat, muistelee **Anja Tyrväinen**. Esimerkiksi "Café de Chinitas" on ollut mukana 80-luvulta asti. Lorcan keräämä "Canciones populares antiguas" -sarja on ollut pitkään tuttu klassisten laulajien esittämänä, sellaisten kuin **Victoria de los Angeles** ja **Teresa Berganza**. Kun olimme myös kuulleet flamencojen versioita näistä lauluista, syntyi vähitellen halu tehdä niistä oma tulkinta. Muun muassa **Carmen Linaresin** levy varmaan vauhditti innostusta.

– Vuosina 1997–98 olin töissä Espanjan keskuspankissa, Timo Tyrväinen jatkaa. Sinä aikana Lorca-levy

oikeastaan alkoi muuttua ajatuksesta suunnitelmaksi. Kun palasimme Suomeen, valmistimme tunnin ohjelmakokonaisuuden Lorcan 100-vuotispäivän kunniaksi. Siinä vaiheessa jokseenkin kaikki kappaleet esitettiin espanjaksi; olimme sitä mieltä, ettei niitä pysty kääntämään.

– Kun live-esitys oli pyörinyt jonkin aikaa, lähdimme äänittämään Lorca-ohjelmistoa toukokuussa 1999, kertoo Anja. Studioon mentiin kauhealla kiireellä. Syy oli se, että meitä pyydettiin filmiprojektiin, josta ei kuitenkaan koskaan tullut mitään.

– Tuohon aikaan kitaristitilanteemme oli aika sekava, Anja ja Timo muistelevat. **Ari Salin**, joka on ollut mukana 1980-luvun alusta asti, loukkasi kätensä vakavasti. Niinpä teimme töitä myös muiden kitaristien kanssa. Mukana olivat muun muassa **Ramón Maronier** ja **Rauli Rantanen**. Heistä Rauli soittaa myös levyllä,

– Käännösten suhteen tuntui kauan siltä, ettei uskalla tarttua Lorcasaan, ei yksinkertaisesti tohdi kajota siihen. Kun **Ahti Taponen** tuli kuviin, tilanne muuttui, toteaa Timo.

– Vieläkin on silti niin, että jot-

kin kappaleet eivät vain käänny mil-lään, Anja jatkaa. Ajattele nyt vaikka "Verde que te quiero verde"! Pelkäätkään laulun nimi on jokseenkin mahdoton kääntää niin, että siihen jäisi Lorcan tunnelma.

Suurin osa levyn lauluista kuitenkin käännettiin ja äänityksiä jatkettiin. Vanhat nauhat kaivettiin esille ja yhdistettiin uusiin nauhoituksiin, joissa on mukana mm. **Juan Manuel Jiménez Martin** "Chiqui". Viimeiset äänitykset tehtiin heinäkuussa 2006.

Venäjistä flamencoon

Taljankan ohjelmistossa monenlaiset musiikit ovat kulkeneet koko ajan rinnakkain.

– Aloitimme venäläisillä kansanmusiikkipohjaisilla kappaleilla, Timo muistelee. Sitten painopiste siirtyikin venäläisiin mustalaislauluihin. 80-luvulla tulivat Latalaisen Amerikan kitarapohjaiset laulut ja espanjalainen musiikki mukaan kuvioihin. Lisäksi olemme tehneet erinäisiä syrjähyppyjä esimerkiksi ranskalaisen nykychansonin puolelle, silloin kun asuimme Ranskassa.

– Minulle venäläisessä mustalais-

musiikissa ja flamencossa on jokin salattu yhteys – saman kaltainen tunnevoima, Anja miettii. Hän haluaisikin tehdä vertailevaa tutkimusta siitä, miten samantyyppisiä tunnetiloja eri maiden kansanlauluista löytyy. Elämäntuska ei tosiaankaan ole pelkästään Andalusian erikoisuus.

Latinalais-amerikkalainen musiikki tuli Taljankan ohjelmistoon oikeastaan mukaan Arin vaikutuksesta. Toisaalta vuorovaikutus flamencon ja lattaremusiikin välillä on ollut olemassa vaikka kuinka kauan. Sitä paitsi monet suuret flamencoartistit ovat käyneet läpi vuosikymmenten esiintymässä Latinalaisessa Amerikassa, tunnetuimpana tietysti **Carmen Amaya**.

Espanjalainen musiikki ja flamenco on kauan ollut osa Tyrväisten elämää. Kipinä syttyi 70-luvun puolivälissä. Silti he tuntuvat suhtautuvan asiaan pientä etäisyyttä ottaen kaiken rakkauden ja kunnioituksen seassa.

– Ehkä suhde flamencoon on vähän samantapainen kuin parisuhde, Timo miettii. Jos toisesta osapuolesta tulee liian rakas, liian hallitseva, jäät lopulta sen jalkoihin, eikä ole enää ilmaa hengittää. Sille, joka elää Andalusianssa, tilanne on aika erilainen. Siellä flamencojen elämänympäristö, baarit, yöelämä ja sosiaaliset kontaktit tuovat vastapainon musiikille ja tanssille, antavat ilmaa flamencolle. Suomessa flamencon ympärillä ei ole yhtä vahvaa sosiaalista kenttää. Kun esimerkiksi kitaristit istuvat omissa loukoissaan soittamassa, suoritushaikuisuudesta tulee helposti lukko uusien oivallusten hidasteeksi.

– Espanjalaisuus ja flamenco ovat monille kovin vakavia asioita, Anja toteaa. Mielikuvissa andalusialaisuuteen liittyvät verenroiske, härkätaistelut ja sen sellaiset. Toisaalta varsinkin Lorcan lauluissa lempeästi kohdattu kylähulluus näkyy vahvana teemana. Haluaisinkin tuoda Espanja-kuvaan huumorinhäivää kaiken ryppyotsaisuuden keskelle. Mietipä vain Jerezin mammoja tanssimassa estradilla aamutossut jalassa. Se on flamenco!

Anja muistaa **Anna Haarasen** sanat, että flamenco on ”sairaus, johon täytyy saada lääkettä”.

– Tunnille pitää päästä! Mutta kyllä siihen voi vajota niinkin syväälle, että sitä ryhtyy jopa vihaamaan!

Timo jää mietiskelemään flamencon oppimisprosessia.

– Flamenco on taidetta, joka perustuu kansanperimään. Flamenco on jaksotuksen taidetta: rauhaa, räjähdyttä, rauhaa! Välillä tuntuu, että nuorilla tanssijoilla ja kitaristeilla ei aina ole malttia rauhoittua välillä. Tämä koskee sekä yksittäistä esitystä että koko oppimisprosessia. Mitään suurta ja hienoa taidetta ei – ei siis myöskään flamenco – voi oppia kiihkeiden. Tarvitaan aikaa, perspektiiviä asioihin. Tauot, lommat, joskus jopa sairastumisetkin, voivat olla hyväksi, kun ne pakottavat pysähtymään. Oppiessa pitää ehtiä kypsyä samalla! Oppiminen on aina itse tehtyä työtä ja oivaltamista, paraskaan opettaja ei voi oppia sinun puolestasi.

Julmat sanoitukset

Monet ”¡Tarara!”-levyn peruskivistä valettiin silloin, kun Timo Tyrväinen oli töissä Espanjassa. Esimerkiksi suomeksi laulettu soleán juuret löytyvät Madridin ajoilta.

– Minä olin töissä ja Anja kävi tanssitunneilla Amor de Diosissa, Timo kertoo. Tulin koululle Anjaa vastaan ja sattumoisin menin kuuntelemaan laulutuntia, jota piti **Talegón de Córdoba**. Olin aina ajatellut, että flamencolaulua ei yksinkertaisesti vain voi oppia, että se on aivan mahdotonta! Mutta kun Talegón oli edessäni, tiesin että tämän miehen oppiin haluan päästä. Se valo, jonka näin edessäni, oli suuren taiteilijan tunnusmerkki. Vaikka olin kuunnellut flamenco 20 vuotta, kaikki tuntui silti alussa niin kovin vaikeasti hahmottuvalta – rytmi, sävelkulut, kaikki! Tuntui kuin länsimainen musikaalisuus olisi pitänyt kääntää aivan pääläelleen. Puolessa vuodessa asiat kuitenkin kirkastuivat vähitellen ja tunne pääsystä lähemmäs flamencolaulun sisintä vahvistui. Opiskelimme useita lajeja – soleáa, buleriasta, alegriasta, fandangoja – flamencolaulun perusteita. Talegón on minun elämäni suuria sankareita, sanoo Timo.

– Minä taas olin ensimmäistä kertaa flamencolaulutunneilla tänä kesänä, **Falon** opissa Tampereella, Anja keskeyttää. Tuntuu kuitenkin siltä, että jos flamencolaulua haluaa oppia, pitäisi keskittyä vain ja ainoastaan siihen. Yleensä opin kaiken

puhtaasti tunteen kautta, minulla ei ole musiikin teorian taustaa, mikä varmasti helpottaisi oppimista. Katso nyt vain, kuinka monella flamencotanssijalla on takanaan klassista pohjaa tanssi- ja musiikkiopinnoista: **Kaari Martin, Anna Niinimäki** ja pioneereista **Anneli Uronen**...

– Suomeen palattuani lauloin harvakseltaan Talegónilta oppimaani soleáa, Timo jatkaa. Kerran teimme sitä Chiquin kanssa ja hän kysyi, miksen laulaisi sitä suomeksi. Vastasin, etten usko sen olevan mahdollista. Samana iltana päätin kuitenkin kokeilla, miltä sanat näyttäisivät suomennettuina. Luulin tekeväni letroista raakakäännöstä, mutta kun kokeilin laulaa ”raakakäännökseni”, siinä se teksti yhtäkkiä olikin! Tunsin espanjankielisen tekstin ja sen intonaatiot melismoineen niin hyvin, että alitajuntani pisti oikeat tavupainot ja sanavärit saman tien paikalleen.

– Kerran on näin käynyt minullekin, miettii Anja. Hänen kohdallaan laulu oli ”Huopikkaat”. Se kääntyi yhtenä inspiroituneena yönä kauan, kauan sitten!

– Soleán tapauksessa minua auttoi se, että olin laulanut sitä niin kauan espanjaksi, Timo jatkaa. Kun suomentaa tuollaisen kappaleen, pitää saada säilytettyä alkuperäisen laulun musiikillinen maailma ja koko se tuskaisuus, joka siinä piilee. Ilman että se kääntyy tragikoomiseksi! Suomalaisen kuulijan kohdalla se raja on kiusallisen lähellä.

– Tyttäreemme **Tuulevi** ei halua kuunnella tuota kappaletta ollenkaan, Anja toteaa miettiväisenä. Hänen mielestään tuo teksti on niin julma.

Vähän samalla tavalla Anja reagoi itsekin, kun kuuntelemme Taljankan vanhoja levytyksiä. Vuonna 1990 levytetty ”Mitä väliä???” -tangos saa kärsivän irvistyksen hänen kasvoilleen – teksti on niin julma.

– Huh, mitkä kiihkeät tempot meillä onkaan näissä kappaleissa, Timo hymyilee. Mutta ehkä siinä on jotain primitiivistä, ainakaan ei mitään kaunisteltua hienostelua! Ari Salin oli soittanut aikaisemmin mm. **Hortto Kaalon** ja **Anneli Sarin** kanssa – se ”mustalaisote” kuuluu kyllä hänen musisoinnissaan.

Salinin kitaransoitossa kuuluu vahvana ”vanha koulukunta”. Soitto

Joulukonsertin tunnelmia vuodelta 2005, vierailevina tanssijoina Sari Pikkarainen ja Kaari Martin.

on selkeätä ja vahvasti rytmikästä, ilman kaikkea sitä synkopointia, joka nykyään on leimallista flamencokitalle.

– Eikö ole jännää, että vuonna 1990 Madridista en löytänyt cajonia millään, Timo kertoo. Olin nähnyt soittimen **Paco de Lucían** keikalla ja menin Madridin suurimpaan musiikkikauppaan etsimään samantyyppistä. Vaikka piirsin heille cajonin, myyjät vain pyörittelivät silmiään. Nykyään cajonia soittavat kaikki, siitä on tullut osa flamenco-apparaatturia. Mutta luulenpa, että se on myös muuttanut kitaransoittoa erittäin paljon! Tämän päivän kitaristien soitto on niin synkopoitua, että ilman cajonia soittajat olisivat suuressa vaarassa eksyä toisistaan varsinkin huonoissa kuunteluolosuhteissa. Cajonin ansiosta kitaristit voivat suoda itselleen suurempia rytmisiä vapauksia kuin aikaisemmin. Onkin mielenkiintoista pohtia, olisiko flamencokitarra voinut kehittyä nykyiseen muotoonsa, ellei Paco olisi roudannut perulaiseen kansanmusiikkiin kuulunutta cajonia flamencon taikapiiriin.

– Pitäähän sitä hyväksyä, että maailma muuttuu ja flamenco kehittyy, Anja pohdiskelee. Annettaisiin kaikkien kukkien kukkia. Silti minusta tuntuu, että välillä tanssin puolellakin harrastetaan kaikenlaista kuviokelluntaa. Minulle tärkeintä on aina ollut tanssin puhuttelevaisuus – sehän on nimen omaan se

asia, joka sai aikoinaan ihastumaan flamencoon.

–Vaarana on ehkä se, että virtuositeetin tavoittelu ja sen osoittaminen syrjäyttää omakohtaisen tarinan kertomisen, toteaa Timo. Kun kyselee espanjalaisilta flamencotaiteilijoilta, mitä **Camarón** ja Paco de Lucía ovat merkinneet flamencolle, vastaukset ovat äärimmäisen diplomaattisia. Camarónin ääni tuli nuorille ihanteeksi ja rosoisuus astui terveeseen, soivan äänen tilalle. Timo muistuttaa Falonkin toistamasta ajatuksesta: jos haluaa olla ammattilainen ja laulaa vuosikymmeniä illasta toiseen, tarvitsee vankan tekniikan mukaan lukien esimerkiksi kunnollisen hengitystekniikan kuten klassisessa laulussa.

Suuri tosiasia kuitenkin on, että Camarón ja Paco avasivat portit, joiden kautta flamenco on tullut nuorille helpommin lähestyttäväksi. Se oli vallankumous vanhojen patujen hallitsemalla areenalla. Nyt Camarón on kuopattu ja Paco lähestyy eläkeikää.

”¡Tarara!”-levyn jälkeen seuraava suurempi projekti on perinteinen joulukonsertti Savoy-teatterissa. Sen ohjelmisto koostuu eri maiden joululauluista sekä uuden levyn kappaleista. Ja mukana menossa ovat myös tyttäret **Taija** ja **Tuulevi**.

Näin kylillä puhutaan (soleá)
trad., suom. san. Timo Tyrväinen

Näin kylillä puhutaan...
Ei syö, ei juo, vain tuijottaa tuo.
Se on kotonaan valvoen vaan.

Onhan näin, on mulle käynyt näin.
Kai luojallein jotakin velkaa jäin
ja maksaa sen saan elämässäin.

Se mikä kehnosti alkaa...
se kehnon lopun saa.
Talossa saippuakauppiaan,
jos ei kaadutakaan, liukastutaan

Mä sua ootan, mä sua ootan,
vaikka en leipää tarjoakaan.

Menetän pian lapseni, jos...

Menetän pian lapseni, jos...
...jos luoja ei ehdi poikaa parantamaan,
järkeni saa se sekoamaan.
Jos luoja ei ehdi lasta parantamaan,
järkeni saa se sekoamaan.

Taljanka: ¡Tarara! - Federico García Lorcan lauluja.

Titirimundi Records 2006.

Nuorilta harrastajilta unohtuu joskus, että Suomessakin uutta flamencosukupolvea on edeltänyt uranuurtajien joukko, joka tanssi, lauloi ja soitti aikana, jolloin flamencolevyjä ei noin vain tilattu Internetistä ja espanjalaisten artistien vierailut olivat näillä selkosilla hyvin harvinaista herkkua. Nykyinen vireä flamencoelämä on paljosta velkaa näille konkareille.

Yksi kokoonpano, jonka ohjelmistossa espanjalaisella tunnelmalla on aina ollut merkittävä osa, on Taljanka. **Anja** ja **Timo Tyrväisen** sekä **Ari Salinin** muodostaman yhtyeen riippakivenä taitaa olla se, että moni muistaa yhtyeen muutamasta – sinänsä hyvästä – ikihitistä, jotka eivät kuitenkaan välttämättä tee oikeutta Taljankan repertuaarin laajuudelle. Runsas tuotanto kattaa venäläistä melodramaattista romanssia, riehakkaita latinorytmejä, ranskalaista chansonia, iskelmää – ja flamenco. Aiemmilta levyiltä allekirjoittaneen flamencokorvan taakse ovat jääneet erityisesti ”Mikset saavu” ja ”Kolmen miekan krouvi”.

Taljankan uusi levy ”¡Tarara! – Federico García Lorcan lauluja” on kunnianosoitus Andalusian musiikkiperinteelle sellaisena, kuin **Lorca**

ja **Manuel de Falla** loivat, keräsivät ja nuotinsivat sitä ennen toista maailmansotaa. Monet kappaleet ovat tuttuja flamencolevyiltä (Zorongo gitano, Tarara, Café de Chinitas...), mutta Taljanka puhalttaa niihin omat tunnusomaiset sävynsä. On hienoa, että Taljanka on uskonut omaan tyyliinsä eikä ole sortunut flamencon matkimiseen, sillä nyt levyllä tasella pyörivä musiikki on *aitoa*. Ja aitoudesta puolestaan syntyy myös flamenco. Toinen raita, Timo Tyrväisen suomenkielinen soleá ”Näin kylillä puhutaan” on levyn flamencohetkistä riipaisevimpiä, ja ”Pyhiinvaeltajat” -bulerías (Los pelegrinitos) huvittomimpia.

Sangen hienosti onnistuneet suomenkieliset laulutekstit ovat peräisin Tyrväisiltä, **Ahti Taposelta** ja **Kirsi Kunnakselta**. Tässä kokonaisuudessa ne onnistuvat kieltämättä koskettamaan enemmän kuin levyn muutamien espanjankielisten laulujen, joista kuitenkin erottuu edukseen tunteikas ”Romance de Don Boyso”. Näiden lisäksi bonussinglellä tarjoillaan jälkiruokana, tai ehkä ruokaryppynä, savonkielinen ”Haepakka”, joka olisi ehkä ollut omiaan pikemmin bonusraitana kuin oikein erillisenä singlenään. Sitä vähän hirtitti ensin kuunnella myötähäpeän pelossa, mutta kuin ihmeen kaupalla laulu onnistuu välttämään väkinei-

syiden. ”Haepakka, haepakka piälle” on sitä paitsi aika osuva suomennos huudahdukselle ”Anda, jaleo jaleo”!

Taljanka on koko historiansa aikana tehnyt usein yhteistyötä erilaisen muusikoiden kanssa. ”¡Tarara!” -levyllä ovat vierailmassa kitaristit **Juan Manuel Jiménez Martin** ”El Chiqui” ja **Rauli Rantanen**. Suomen flamencopiireissä aivan suotta hieman varjoon jääneen Ari Salinin soitto saa heistä hyvää maustetta. Lisäksi mukana ovat olleet muiden muassa Tyrväisten tyttäret **Tuulevi** ja **Taija**, joista jälkimmäinen on viime aikoina alkanut löytää omaa persoonallista flamencolauluilmaisuuttaan eri kokoonpanoissa.

Olisi hieno nähdä Taljankaa enemmän myös liveinä. Savoy-konserttien lisäksi olisi kiva päästä kuuntelemaan sen flamencoyleisölle suunnattua musiikkia myös vaikkapa jossakin intiimimmässä tilassa. Sopii myös toivoa, että kokoonpanon matka andalusialaiseen musiikkiin jatkuu juuri tällä tiellä, ilman yrittystä saada kappaleita kuulostamaan espanjalaisten tekemiltä. Se varmasti innostaa muitakin flamencoon hurahtaneita muusikkoja uskomaan omaan juttuunsa. Esimakua tästä antoi jo Jyväskylässä Flamencon palloja -illassa esiintynyt kuopiolainen **Carreteros**, jonka meiningissä oli selvästi taljankamaista vivahdetta!

Sampsa Peltonen

Taljanka

Diskografia:

Taljanka (Finnlevy, 1978)

Kun kohdattiin (Finnlevy, 1980)

Matkaan (EMI, 1987)

Mikset saavu (Olarin Musiikki, 1990)

Imarme (Olarin Musiikki, 1993)

Parhaat (Olarin Musiikki, 1996)

Huopikkaat (Fazer, 20 suosikkia, 1999)

Zalori (Musicmakers, 2001)

Santa Lucia (TE, 2002)

Kaksi kuvaa rinnakkain (Xanadu, 2004)

¡Tarara! (Titirimundi Records, 2006)

Vangitsevaa ja herkistävää musiikkia

Pedro Ricardo Miño: Piano con duende.

Pedro Ricardo Miño, piano; Pepa Montes, tanssi; Fernando Terremoto, laulu; Paco Ortega, laulu; Jorge Malú, Jesús Catalá, Tino di Geraldo, perkussiot; Manuel Nieto, basso; Tomasito, Diego Carrasco, palmas; Antxo Lorenzo, säkkipilli, Angela Bautista, kuoro. PDE 2004.

Sevillan Trianasta kotoisin oleva **Pedro Ricardo Miñon** (isä kitaristi **Ricardo Miño** ja äiti tanssija **Pepa Montes**) soitossa on vahva klassisen musiikin ja flamencokitaran tuntu. "Piano con duende" on sielukas ja elävä levy, joka pysäyttää kuulijan tavalla, joka usein onnistuu vain spontaaneissa tilanteissa tai keikoilla, kun muusikoiden välillä on yhteys. Miñon lavakarisma ja omistautuminen musiikille välittyy levyltäkin. Soitto on rytmisesti vahvaa, melodisesti kaunista ja eheää sekä luonnollista. Musiikki on sisällöltään suhteellisen yksinkertaista eikä välttämättä yllätyksellistä, mutta kaunistaa: jokaisella äänellä on merkitys.

Parhaimmillaan Miño onnistuu välittämään pianolla yhtä paljon kuin laulaja ja kitaristi yhdessä. **Antonio Gadesille** omistettu farruca "Gades Maestro" on todella puhutteleva, samoin "Fiesta en la Plazuela" -bulerías, jonka imuun joutumista on vaikea välttää!

Fernando Terremoto laulaa malagueñan sekä "Sonidos Negros" -siguiriyän. **Tino di Geraldon** rumpusetti ja **Diego Carrascon** ja

Tomasiton palmakset, sekä Pedro Ricardo Miñon rytmikäs soitto sulautuvat hyvin yhteen tangoksessa ja tanguilloksessa. Ainoa kyseenalainen kohta levyllä on hieman liian usein yllättävä levyn tuottajan **Paco Ortegán** laulu. En tiedä, minkälainen kompromissi takana on ja kenen kustannuksella. Kertosäkeet ovat sinänsä ok, mutta jos laulu on pelkkää

imelää kertosaettä joka toistaa itseään, alkaa se helposti ahdistaa.

Ricardo Miñon säveltämää farrucaa ja **Mario Escuderon** säveltämää "Impetua" lukuun ottamatta kaikki kappaleet ovat Pedro Ricardo Miñon käsialaa. Seuraavaa levyä odotan mielenkiinnolla: pysykö Miño turvallisilla vesillä vai tuleeeko tyylikkääseen ja hienostuneeseen soittoon särmiä?

Ailin Bayaz

Contigo

*Kun seison valkokultakuutamossa
ja kuulen säveliä, joissa kaikuu katumus,
ymmärrän minulle varatun muuta:
uusia elämyksiä
näölle, kuulolle
ja muille aisteille.*

*Etsin ihmisissä,
kaduissa,
taloissa,
ikkunoissa
flamencoä,
sitä jotain,
mikä saa muun menettämään merkityksensä
ja yksinäisyyden unohtuksiin.*

*On hyvä pysähtyä siellä, missä se löytyy.
Olkoon se sinun luonasi.*

Anette Åkerlund

Kuinka amsterdamilainen ryhmä syventyy fandangoihin

- ja päätyy esiintymään Huelvan Peña Flamencaan.

*En lo alto de los cielos
suenan tambor y guitarra
son fandangos alosneros
que alla en la gloria los cantan
los que de Alosno subieron*

Taivaan korkeuksissa
soivat rumpu ja kitara
Alosnon fandangoja
laulavat siellä kunniassa
Alosnosta nousseet.

(Fandango cané)

Kaksikymmentä vuotta sitten hollantilainen kuvataiteilija Frans Notrot kierteli Andalusiassa kitaransa kanssa. Sattumalta hän eksyi pieneen Huelvan provinssissa sijaitsevaan maaseutukylään, jossa hänelle valkeni paikallisen musiikkiperinteen syvyys: Alosno on fandangon kehto ja muun muassa Paco Toronjon ja Arcángelin synnyinkaupunki. Frans palasi Alosnoon niin usein kuin kykeni, nyt jo vuosien ajan vähintään kerran vuodessa.

Jokainen matka on merkinnyt

uutta oppia ja uutta materiaalia työskentelyyn kotona Amsterdamissa. Nykyinen ryhmä on nimeltään Calle Real. Letrat laulaa ryhmä naisia, solistinaan cordobalaissyntyinen Inmaculada de la Huerta. Muusikoista kaikki paitsi kaksi kitaristeista ovat klassisesti koulutettuja. Ryhmän ensimmäinen sisäänpääsyvaatimus on kuitenkin innostus ja kokemus flamencon parissa – innostusta tarvitaan, jotta jaksaa hioa jokaisen yksityiskohdan koko ryhmän kanssa.

Flamenco kuorossa

Ennen kuin kuulin Calle Realista, en tiennyt, että flamenco voi laulaa kuorossa. Ilmiön tuntemattomuus selittynee sillä, että on kyse varsin paikallisesta kulttuurista. Naisten kuoro on alosnolainen traditio. Perinteinen kuoro – Gentes de Alosno – on siellä edelleenkin olemassa, ja sen jäsenet ovat kaikki keski-ikäisiä tai jo vanhempia rouvia. On olemas-

sa toinen, nuorempaa sukupolvea edustava kuoro, *Coro Alboro*, jota en itse ole koskaan kuullut.

Alosnolaiset ovat ottaneet Calle Realin varsin avosylin vastaan. Vaikka aina löytyy niitäkin, jotka ihmettelevät, miksi ulkomaalaiset tulevat ja varastavat heidän musiikkinsa, ovat monet tyytyväisiä siitä, että joku arvostaa paikallisia fandangoja ja tekee niistä – ja samalla Alosnoa – tunnetuksi ulkomailla.

Kunnioitus Alosnon kulttuuria ja flamencon traditioita kohtaan leimaa Calle Realin työskentelyä. Koska olemme ”muualta”, on meidän mielestämme edettävä kieli keskellä suuta, jotta musiikki pysyisi puhtaana. Kun on kysymys kymmenen laulajan ryhmästä, ei henkilökohdalle tulkinnalle jää tilaa. Compás on tietenkin kaiken perusta, mutta laulun kohdalla ääntämys ja melodiakulut on niin ikään saatava täsmälleen kohdalleen. Jokainen kappale on esitettävä yhteen, sik-

si viikottaisissa yhteisharjoituksissa hiotaan lettoja joskus tavu tai jopa melisma kerrallaan. Ryhmän espanjalaiset jäsenet auttavat ääntämyksessä, ja minun on suomalaisena oltava erityisen tarkkana, sillä mistä tiedän, mikä on Andalusian maaseutumurretta ja mikä hollantilaista aksenttia... Myös kääntämiseen tarvitaan apua, sillä vanhoissa fandangoissa on murteellista ja vanhahtavaa sanastoa. Suomalaisena en välttämättä hyödy hollanninnoksista, ja isovanhempieni vanha espanja-suomi-sanakirja on usein saanut pölläytellä sivuilleen imeytynyttä vuosikymmenien tupakansavua.

Alosnon kuoro esiintyy usein kitaran säestyksellä, tai jotkut laulajista säestävät samalla panderetaa soittaen. Pandereta on tamburiini, jota Alosnossa soitetaan värisyttämällä sormenpäitä rytmikkäästi pitkin kalvoa. Alosnon laulajat ovat opettaneet taidon joillekin hollantilaisen kuoron jäsenistä, joten meidänkin ohjelmistossamme tämä soitin on mukana.

Viulujen ja huilujen säestyksellä

Calle Realin ohjelmisto jakautuu kahteen osaan: osa esitetään perinteelle uskollisesti, kitaroin, palmaksin tai panderetoin säestäen. Silloin tällöin käytetään myös kastanjetteja. Osa kappaleista on sovitettu ryhmälle instrumentteja. Mukana on kolmen flamencokitaran lisäksi viulu, sello, huilu ja rumpu. Huilisti soittaa useita erilaisia puuhuiluja, eli kyse ei ole klassisesta poikkihuilusta, vaan vanhemmasta soinnista. Viulisti Rudolf Nottrot on sovittanut orkesteriosuudet, tuloksena on usein puhuttelevan kaunista vuoropuhelua laulun ja instrumenttien välille. Huilu, viulu ja sello nousevat vuorollaan solisteiksi. Ilman säestystä esitettyjen fandangojen vastapainona on esimerkiksi kokonaan instrumentaaliversioksi työstetty buleria, jossa palmakset antavat ryhtiä melodisten instrumenttien soundille ja kertosa on ainoa laulettu osuus.

Rohkeimmin Calle Real on kuitenkin kohdellut laulua. Ryhmässä pidetään kunniaa perinteistä käsitystä siitä, että laulu on flamencon ydin – että flamencon sielu on tavoitettavissa juuri ja vain laulun kautta.

Siksi poikkeaminen Alosnon naisten esikuvasta on ollut suuri hyppy. Frans Nottrot on kuitenkin sovittanut osan ohjelmistosta kaksi- tai kolmiääniseksi. Tämä on elementti, joka ei kuulu perinteeseen. Mielenkiintoista on se, että Alosnossa paikallisia fandangon taitajia ja aficionadoja kiinnostavat erityisesti ainekset, joita Calle Real on lisännyt heidän materiaaliinsa: moniäänisyys ja länsieurooppalaiset soittimet. Tänä keväänä huomasimme, että myös Gentes de Alosno lauloi joitain numeroita kaksiäänisesti!

Fandango on yksi vanhimmista paloista ja joidenkin tutkijoiden mukaan kantamuoto monille muille. Fandangoja on olemassa useita kymmeniä erilaisia tyyppejä, ensinnäkin paikkakunnan mukaan nimettyjä, mutta myös tunnetun laulajan nimisiä tai oletetun iän tahi tyylin perusteella ryhmiteltyjä. Kahden ja puolen vuoden aikana Calle Realin jäsenenä en tietenkään ole ehtinyt ottaa haltuun kovin monta alalajia. Kaikkia ei kuoron ohjelmistossa edes ole. Esimerkkejä ovat fandangos valientes, yksi suosikkilajeistani, ja fandangos canes, jotka lauletaan matalammalta. Fandangos de Huelva ovat Jose Delgado Salgueron mukaan sisällöltään tummempia ja vakavampia kuin Alosnon fandangot. Fandangos de Andevalo on yhteisnimitys fandangoille, jotka ovat kotoisin merenrannan ja vuoriston väliin jäävältä alueelta Huelvan provinssissa. Fandangos choqueros ovat puolestaan merenrannan kalastajien musiikkia. On olemassa myös fandangoja a la Antonio Abad, Juana Maria, Paco Toronjo, fandangos antiguos ynnä muita.

Opinto- ja esiintymismatkalla Alosnossa

Calle Real on matkustanut ryhmänä Alosnoon kerran aiemminkin, ja kevään 2006 matkaa valmisteltiin lähes kahden vuoden ajan. Jännitys olikin ehtinyt kasvaa melkoiseksi matka-aamun viimein koittaessa. Matkustimme huhtikuun lopussa perheeni kanssa Sevillaan, josta jatkoimme vuokra-autolla kohti Huelvan provinssia ja Alosnoa. Ensimmäinen kerta auton ratissa Espanjassa hermostutti, en liene ainoa,

joka on kironnut lyhyitä kiihdytysramppeja! Valitsimme menomatalla turistiystävällisen maantien kauniine maisemineen ja arabilinoituksineen pelottavan moottoritien sijaan. Pääsimme Alosnoon, tosin ajoimme ensin sen ohi etsiessämme sivutietä majapaikkaamme. Paikallisesta vieraanvaraisuudesta kertoo, että yksi kylän varakkaista miehistä vuokrasi käyttöömmme metsästysmajansa. Tosin maja osoittautui huvilaksi fantastisen kauniin maaomaisuuden keskellä.

Viikko Alosnossa meni nopeasti, sillä päivämme oli aikataulutettu tarkkaan täyteen harjoituksia ja työpajoja. Olipa ohjelmaan suunnautunut jopa pari tv-esiintymistä paikalliskanaville! Andalusialaiset ovat ylpeitä perinteestään, ja mikäpä sen mairittelevampaa kuin ulkomalaiset, jotka kerrankin tulevat vain ja ainoastaan kulttuurin takia!

Frans oli järjestänyt työpajat Jose Delgado Salgueron kanssa kahdelle iltapäivälle. Jose Delgado Salguero on alosnolainen aficionado, jolla on laaja tietämys fandangoista, ja hän opettaa niitä alosnolaisille lapsille ja nuorille. (Hauskaa on, että Calle Realin edellisen Alosnoon suuntautuneen opintomatkan jälkeen hänen oppilaidensa määrä kuulema moninkertaistui!) Hän esitteli meille eri fandango-tyyppejä, jakoi lettoja ja lauloi meille. Nauhurit kävivät kuu-

mina uuden materiaalin karttuessa... Jopa muutama henkilökohtaiseen ohjeeseen Calle Realin jäsenille jäi aikaa.

Torstaina ja perjantaina me esiinnyimme, ensin Alosnossa ja sitten Huelvan Pena Flamencassa. Torstainen Alosnon esiintyminen oli tavallaan jo viikon kohokohta, sillä paikallisille Calle Real on heidän oma vieraansa. Heille omien fandangojen ja sevillanasten kuuleminen hollantilaisen (ja vähän suomalaisenkin) ryhmän esittämänä on liikuttava kokemus. Tämän olin kuullut jo usealta ryhmän vanhemmalta jäseneltä, mutta silti olin valmistautumaton täpötäyden salin huokumaan innostukseen. Ymmärsin, kuinka paljon paikalle tulleet rakastavat perinteistä musiikkiaan, kun näin vuoroin totiset, vuoroin nauravat kasvot. Jokainen kappale palkittiin raikuvien aplodein (jotka mielestäni kyllä ylittivät meidän taitomme...). Loppupuolella kutsuimme lavalle Gentes de Alosnon, joka otti shown haltuunsa ilman muuta. Vahvoine äänineen ja panderetoineen rouvat valtasivat näyttämön.

Viimeisenä vuorossa Huelva

Perjantaina oli vuorossa Peña Flamenca de Huelva. Huelva kaupunkina ei tehnyt minuun suurta vaikutusta. Olimme käyneet siellä paria iltaa aikaisemmin vieraillessamme Peña Flamenca Feminina de Huelvassa, jossa toimii kuulema myös kuoro. Huelva ei juuri houkuttele turisteja eikä se ole erityisen kaunis. On tietenkin epäoikeidenmukaista verrata köyhää Huelvaa edelliseen kaupunkiin, jossa olin ollut, hallitsijoiden koristelemaan Sevillaan. Ihmiset ovat täälläkin ystävällisiä ja avuliaita. Saimme myös maistaa autenttista meininkiä: kun illalla palasimme autollemme, oli sen ympärillä

parkkeerannut nuorisojoukko (verkareissa tietenkin). Määrätietoisina kävelimme autollemme ja toivoimme, että heillä ei ollut pahoja aikeita... Yhtäkkiä yksi pojista syöksähti edellemme ja työnsi kätensä etupyörän päälle. Hän selitti hyvin kohteliaasti piilottaneensa huumeensa sinne siltä varalta, että poliisi päättää tutkia heidät. Ei sen kummempaa, ja hyvää matkaa teille vaan!

Perjantaina ahtautuimme siis Peña Flamenca de Huelvan pienenpieniin pukuhuoneisiin. Valtava määrä hameita, mustia housuja, tekokuidusta valmistettuja silkkihuiveja, ah niin autenttisia punaisia kangasruusuja, halpoja mutta isoja korvarenkaita, mustia korkokenkiä sekoittui laulajien omiin kesävaatteisiin. Ennen tälle lähtymistä olimme jo seisleet lavalla tavallisessa muodostelmassamme, ympärillämme keskittyneinä juoksevia valo- ja äänimiehiä. Otimme samalla läpi pari ensimmäistä numeroa varmistaaksemme, että keikka lähtee käyntiin suunnitelmien mukaisesti. Yritin palata lavalle, mutta salissa oli jo yleisöä. Olo oli outo. Tuntui käsittämättömältä istua lavan takana tarkoituksenani pian laulaa fandangoja Huelvan flamencoyhdistyksen lavalla. Miten minä olin tähän päätnyt? En varmasti ilman Fransin ja tämän naisystävän Marian de Schipperin hyviä suhteita alosnolaisiin, ja taas näiden valmiutta suositella Calle

Realia Alosnoa isommallekin lavalle. Juuri sillä hetkellä en toivonut muuta, kuin ettemme nolaisi itseämme täydellisesti.

Pian Peñan sali oli täynnä ja puheensorina kantautui pukuhuoneeseen, jopa vessoihin. Taas yksi yllätys. Tilan täyttivät pitkät pöydät, joille oli katettu lautaset, aterimet ja viinilasit. Ihmiset istuivat syömässä. Illan aloitti Peñan puheenjohtajan puhe, jota kuuntelin ja yritin ymmärtää taustaverhon takaa. Puhe oli pitkä, mutta viimein oli meidän vuoromme. Ensin muusikot, he aloittavat viululle, sellolle, huilulle ja kitaralle sovitetulla sevillanaksella. Sen jälkeen me laulajat kävelemme lavalle pitkänä rivinä, jokaisella eri värinen huivi hartioillaan. Päätin nauttia kokemuksesta, sehän saattaa olla kohdallani viimeinen laatuaan. Jokainen meistä osaa laulaa ohjelmiston yksin, *a palo seco* ja kitaran säestyksellä, mutta harvalla on ääni, jolla kannattaa laulaa sooloja Andalusiassa. Kuorossa kaikki äänet soivat yhteen ja tulos on enemmän kuin osiensa summa. Kuoro kantaa jäsenensä.

Meitä kuunnellaan! Kukaan ei naura! Kukaan ei kävele ulos! Joku jopa suhistaa baarissa juttelevalle miesjoukolle. Osa numeroista kantaa taianomaisesti kuin ei koskaan aikaisemmin. Yleisö huusi välillä kannustuksia. Osa numeroista ei

Amsterdamlainen Calle Real lavalla.
Kuva: Karin Dieters ja Onno Kramer.
Muut kuvat: Minna Harri ja Calle Real.

kanna. Ryhmä sotkee tangoksen palmakset pahasti – mitä ei ole koskaan aiemmin tapahtunut. Minua hävettää, varsinkin kun yleisö taputtaa kohteliaasti. Lopetimme jälleen sevillanakseen, ja muutama nainen nousee iloisena tanssimaan. Saamme hyvät aplodit.

Kiitosten jälkeen vaelasin tunnekuohon vallassa pukuhuoneeseen kykenemättä pidättämään itkua. Taas näitä matkan yllätyksiä: olin onnellinen, ehkä keskellä elämäni kauneinta päivää, ja itku vaan pursusi ulos. Onneksi muusikonretkut pian valuivat pukuhuoneeseen oluttölkkien kanssa. Omat vaatteet oli mukava saada päälle, mutta kirjavahkoa meikkiäni en malttanut siivota, sillä saliin oli tullut tilaa ja meille oli katettu tapaksia, viiniä, olutta ja finoa. Hollannissa viettyjen vuosien jälkeen andalusialaisten vieraanvaraisuus tuntui ruhtinaalliselta. Joka paikassa meitä hemmoteltiin herkuilla.

Pian huomasin, mikä oli illan varsinainen ohjelma. Ei ollut kyse meidän esiintymisestäämme tai tapaksista, ei edes hyvästä juomasta. Yleisö alkaa laulaa! Jatkot - niinhän se on – ovat aina se paras osa hyvisäkin bileissä. Setä toisensa jälkeen laulaa fandangon. Välillä pitää pyyhkiä silmäkulmaa. Pari naista ottaa oman vuoronsa. Kitaristi ja laulajat istuvat ringissä yhden pöydän päässä.

Kun yksi lopettaa, hypähtää toinen esiin. Yhtymäkohtia hiphoppareihin on yllättävän paljon, täällä vain ikähaitari painottuu toisella tavalla. Fandangoja riittää, mutta minä toivonkin, että tämä ei koskaan loppuisi. Kiroilen, etten tajunnut ottaa enempää nauhoja videokameraani. Olenhan ennenkin nähnyt ryhmämme pönöttävän lavalla, mutta tämä on vähän toista.

Kitaristi väsyi, ja hollantilaiset säestäjät saavat vuoronsa. Kuorolle ja sen ystäville kannetaan lisää juomaa... Fandangot loppuvat, joku laulaa tangosta. Blondattu tati tanssii. Ilta etenee ja bulerias on vuorossa. Keskityn taputtamaan ja katselemaan tanssivia juhlijointa. Ryhmässämme on kuvankaunis läpihollantilainen tyttö nimeltään Carmen, joka tanssii mielellään buleriasta. ”Fenomenal!” huokailevat tädit ja sedät. Laulaja improvisoi pari coplaa meidän isokokoisesta solististamme ja tämän hyvin pitkästä ja laihasta miehestä.

Olemme pian lähdössä autoillemme ja majapaikkaan Alosnoon, mutta saliin muodostuu vielä rinki naisia. Kaksi paikallista laulajatarta esittää vuorotellen fandangoja. Me seisomme kuin lattiaan naulattuihin heidän edessään. Jokainen copla riipaisee sisältä, ja mikä tekniikka! Yhden kerran nuorempi naisista vetäisee koko fandangon yhdellä harella, koristeineen kaikkineen.

Ajamme pimeässä Alosnoon. Edessä on viikonloppu, kiire Sevillaan ja lento kotiin. En enää pysty selittämään itselleni, miksi asumme Amsterdamissa.

*El fandango del Alosno
para saberlo cantar
hay que vivir en Alosno
beber agua del Lagar
que es un pozillo muy jondo.*

Alosnon fandangoja
voi laulaa vain se
joka on elänyt Alosnossa
ja juonut Lagarin vettä
joka on hyvin syvä lähde.

Minna Harri lauloi Calle Realissa kaksi ja puoli vuotta, kunnes edessä hämmöittänyt muutto pois Alankomaista pakotti irtautumaan ryhmästä. Hän on teatteritaiteen maisteri, jonka elämään flamenco kuuluu lähtemättömästi.

*Fandango donde ha nacio
que todo el mundo te conoce?
Yo nací en un rinconcillo
que Alosno lleva por nombre
donde le dan este dejillo.*

Fandango, mistä olet kotoisin kun sinut kaikkialla tunnetaan? Olen syntynyt paikkakunnalla nimeltään Alosno siellä antoivat luonteeni.

*Desde el umbral de la iglesia
hasta al altar mayor fui
de rodillas por el suelo
promesas que hice por tí
pa que te pusiera bueno*

Kirkon varjosta pääalttarille asti kuljin polvillani lattialla tein puolestasi lupauksia jotta muuttuisit hyväksi.

*Calle Real de Alosno
con las esquinas de acero
es la calle mas bonita
que rondan los alosneros
Calle Real de Alosno.*

Alosnon pääkatu taottuine ikkunakoristeineen on kaunein kaduista joita Alosnolaiset kulkevat Alosnon pääkatu.

*Aunque me voy, no me voy
aunque me voy, no me ausento
aunque me voy de palabra
pero no de pensamiento
Aunque me voy, no me voy*

Vaikka menen, en poistu vaikka menen, en mene pois vaikka puhun että lähden, en ajatuksissani mene Vaikka menen, en mene pois.

(Fandangos Alosneros)

Lisätietoja aiheesta:

maps.google.es/maps?oi=eu_map&q=Alosno&hl=fi

www.pueblos-espana.org/andalucia/huelva/alosno/

www.calle-real.nl

Avoin kirje suomalaisille flamencoille

Oppilasryhmän esitys Peña Camaronissa San Fernandossa.

Kauempaa näkee joskus selvemmin, sanotaan. Mutta kun nyt asumme toista vuotta Espanjassa, olemmeko siis sopivan kaukana Suomesta vai liian lähellä Espanjaa? Tänne kantautuu joskus kaukuja Suomesta, pääasiassa Letran ja ystävien välityksellä. Milloin joku saa näppyliitä pallohameista, toinen pitää poskisuudelmaa teenäisinä, kolmas tekee teoksen, joka heijastelee niitä ongelmia, mitä suomalaisella on hänen yrittäessään omaksua espanjalaista taidemuotoa. Asioissa ei ole oikeastaan mitään uutta, mutta näiden kokemustemme perusteella kiinnittämme niihin eri tavalla huomiota. Tässä muutamia aiheista syntyneitä ajatuksia.

Ilmaisusta

Kuinka monta kertaa suomalaisten flamencoesitysten arvosteluissa onkaan toistunut lause "Ilmaisua olisiin kaivannut enemmän"? Mutta mitä ilmaisu on, voiko sitä konkretisoida? Voi. Ilmaisun suhteen kannattaa huomata kaksi seikkaa: ensinnäkin se, että esiintyvällä taiteilijalla on aina rooli, joka hänen täytyy vetää mahdollisimman uskottavasti. Artisti Mercedes Ruiz ei käy pissillä eikä aprikoi, voiko jääkaapista löytynyttä kanapastaa vielä syödä, mutta arkielämässä hän on tavallisista tavallisin ihminen, joka todennäköisesti lähtee illalla mieluummin nukkumaan kuin bilettämään muusikkoystävien kanssa. Lavalla on ja pitää olla toisin. Silloin on kysymys leikistä ja teatterista, jossa yleisön tehtävänä on olla uskovinaan, että kaikki on totta. Suomessa "roolin vetämisellä" on runsaasti negatiivisia sivumerkityksiä, vaikka niin ei tarvitsisi olla.

Toisekseen siinä, mitä kutsutaan temperamentiksi, ilmaisuksi tai asenteeksi, ei ole mitään mystistä tai sellaista, mitä ei voisi opetella, jos sitä ei itsellä luonnostaan ole. Mitä

temperamentilla useimmiten tarkoitetaan? Silmien leiskuntaa, tanssin tulisuutta, eikö niin? Todellisuudessa tuohonkin on olemassa tekniikka. Silmiä voi siiristää, ilmeitä voi ja pitää käyttää, liikkeitä voi opetella tekemään terävämmiin ja isommin. Mutta ettei tulisi kuvaa teatraalisesta rypistelystä, muistetaan, että ilmaisu ovat myös keveys ja ilo, joiden välittäminen on kenties jopa vielä vaativampaa. Monet espanjalaiset oppivat näitä taitoja matkimalla, mutta esikuvien puutteessa suomalaisten saattaisi olla tehokkaampaa lähestyä asiaa ensin puhtaasti teknisenä suorituksena.

Entä iänikuinen keskustelu siitä, onko suomalaisilla flamencoon tarvittavaa temperamenttia? Vastaus kuuluu: toisilla on, toisilla ei – ja ihan sama koskee espanjalaisia. Tilastollisesti voidaan helposti osoittaa, että espanjalaisten keskinäiset erot ovat suurempia kuin keskimääräiset erot suomalaisten ja espanjalaisten välillä, ja oman kokemuksemme mukaan espanjalaisesta voi olla aivan yhtä vaikea puristaa ilmaisua kuin kenestä tahansa.

Tekniikasta

Ei siis ole olemassa tulisia espanjalaisia ja viileitä suomalaisia – on vain paljon suomalaisia ja myös paljon espanjalaisia, joilla on puutteellinen tekniikka. Tässä taas ei ole mitään erikoista, niin kauan kuin tavoitteena kuitenkin on flamencon kaikkien tekniikoiden opettelu. Jos sen sijaan tyydytään puolittaisen vartalotekniikan sekä jalkatekniikassa lähinnä koputustekniikan opetteluun, on syytä

kysyä: miksi? Suomalainen flamenco näyttää jo pelkästään tekniseltä ja myös liikemateriaalin kannalta katsottuna erilaiselta espanjalaiseen verrattuna. Jos kyseessä on jonkinlainen kansallinen projekti, mihin sellaista tarvitaan? Olisiko taustalla julkilausumaton olettaus, että koska me jäyhät suomalaiset emme voi oppia "oikeata" flamenco, sitä ei kannata myöskään opettaa? Jos taas kyseessä on tahaton ilmiö, on yhtä lailla syytä katsoa peiliin. Miten kenelläkään syntyperästä tai kansallisuudesta riippumatta olisi varaa jättää opettelematta jotain koko taidemuodon kannalta keskeisiä taitoja? Tietysti flamencon piirteitä voi käyttää pelkästään tyylikeinoina, mutta fryygisen asteikon käyttö ei muuta musiikkia flamencoksi yhtä vähän kuin koputukset tai flamencomaiset

Juan de Juanin vahvaa läsnäoloa Granadan Corral del Carbónissa.

asennot riittävät tekemään sitä tanssista.

Tekniikan merkitystä voi miettiä myös toisesta suunnasta. Tanssin ilmaisukeinona on kehon käyttö eli lihastoiminta. Kaikki se, mikä tanssijassa näkyy, syntyy lihaksista. Monet opettajat täällä puhuvat siitä, että ”pitää sattua”. Ei tietenkään oikeasti, mutta jokin tuntemus, jokin sisäinen vastus pitää vartalosta löytää. Jos nostat käsiäsi tai teet markkeerauksia etkä tunne mitään fyysisesti, voit olla varma siitä, että mitään ei myöskään välity katsomoon. Vaikka sisälläsi olisi kuinka hienoja filosofisia ajatuksia, et voi siirtää niitä sellaisenaan katsojien mieleen. Sitä varten on taidemuoto nimeltä kirjallisuus. Kun teet hitaan liikkeen lopussa terävän aksentin, pellizcon, se tuntuu katsojan vatsassa, ei päässä. Siksi meidän yksinkertaisesti täytyy opetella käyttämään kehoamme niin hyvin, että kun meitä koskee, yleisöönkin sattuu, ja kun meillä on hyvä olla, samoin on katsojilla. Näiden tekniikoiden opettelu on edessä jokaisella riippumatta siitä, sattuuko nimi olemaan Yerbabuena, Carrasco vai Lampinen.

Jos vertailukohdaksi otetaan flamencokitaristit, on helppo kuulla, että hyvin monilla heistä on tunnistettava, oma tyyli ja soundi. Mutta he kaikki soittavat silti flamencotekniikalla, ja tuntuu jopa mahdottomalta, että soiton saisi kuulostamaan flamencolta tuntematta näitä erilaisia oikean ja vasemman käden tekniikoita. Samoin flamencolaulussa on

monia ”eh-toja”, joiden ilmeisesti pitää täytyä, ennen kuin korvamme suostuu tulkitsemaan laulun flamencoksi. Melismat, rytmin käsittely, äänen värin ja ilman käytön vaihtelu – jopa käytettävä

kieli. Esimerkiksi syntyjään katalonialainen **Miguel Poveda** ei laula flamenco katalaaniksi eikä edes yleisespanjaksi, vaan nimenomaan Andalusian murteella. Valinta ei ole sattuma, sillä täkäläinen murre käsitetään flamencon kieleksi. Tämä sama koskee tanssia. Vaikka unohtaisimme koputukset kokonaan, flamencotanssiin liittyy melkoinen määrä erilaisia tekniikoita ja liikkeitä, flamencon ”kielen” piirteitä, joiden yhteistuloksena syntyy flamenco muistuttavaa tanssia, aivan samoin kuin espanjan verbejä ja objekteja ja mitä lie adverbijä yhdistelemällä alkaa pikku hiljaa syntyä espanjan kieltä muistuttavaa puhetta. Kun opettelee kielen säännöt, voi myös ulkoa papattamisen sijaan sanoa jotain omaa, eli syntyy mahdollisuus improvisaatioon. Tekniikka on siis aina ilmaisun edellytys. Mutta

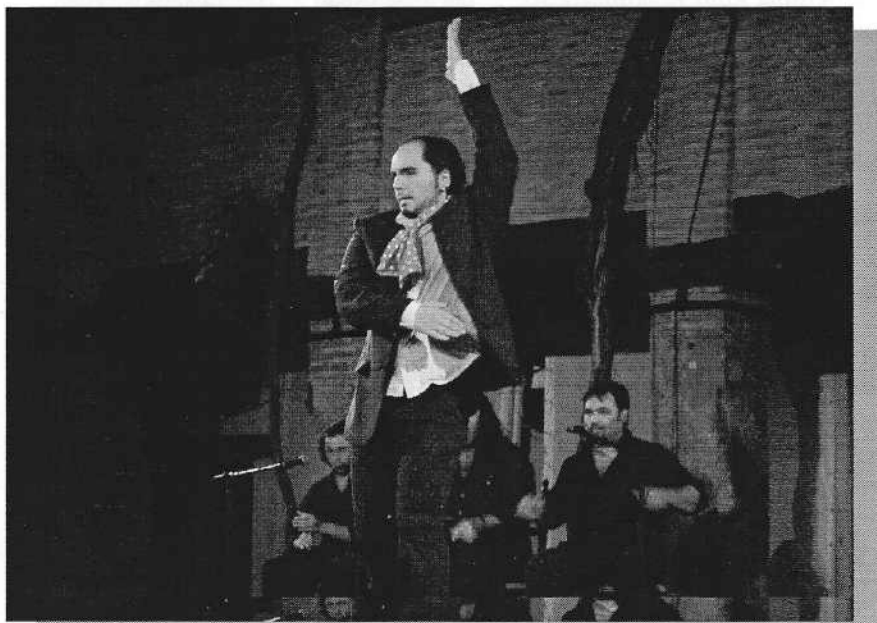

Cádizilaista graciaa Lidia Cabellon loppubuleriaksessa Jerezissä.

oppivatkohan suomalaiset flamencoharrastajat näistä tekniikoista tällä hetkellä riittävästi? Vai onko ennemminkin niin, että aika kuluu helposti toinen toistaan haastavampien koreografioiden ja koputusten opetteluun, vaikka vielä olisi opittu edes yksinkertaisia liikahtelua tangos- tai buleriaslaulun tahtiin? Kiistämätön tosiasiahan on, että mielenkiintoisen flamencotanssin voi toteuttaa jopa kokonaan ilman koputuksia, pelkästään markkeerauksilla, kävelyillä, askeleilla, tasaiskuilla, taputuksilla sekä vartalon käännöksillä ja aksenteilla.

Perinteistä

Silloin tällöin tulee myös sellainen tunne, että suomalaisessa flamencossa etsitään suorastaan itseisarvoisesti jotain muuta, jotain erilaista. Aivan kuin ensin todettaisiin, että tuolla on maali – lähtekäämme siis päinvastaiseen suuntaan, koska olemmehan suomalaisia. Liekö olemassa mitään toista taidemuotoa, jonka historiaan ja esikuviin suhtauduttaisiin yhtä torjuvasti tai aliarvostavasti? Maalustaide on edennyt todella kauaksi varhaisten mestareiden maisemista ja asetelmista, mutta edelleen maalamista opetellaan niiden avulla, eikä yksinkertaisintakaan muotokuvaa ole tänään yhtään sen helpompi maalata kuin viisisataa vuotta sitten. Kiinalaisen kalligrafian opiskelijat käyttävät vuosikausia pelkästään vanhojen mestareiden töiden kopiointiin. Kirjailijat puolestaan lienevät poikkeuksetta todellisia lukutoukkia, jotka tuntevat eri aikakaudet ja tyyllilajit. Tanssin puolella esimerkiksi salsassa, argentiinalaisessa tangossa

Pedro Córdoba'n tanssissa ei ole paljon hienouksia, mutta sitä enemmän energiaa. Kuvat Anne ja Juha Leino.

ja vaikkapa baletissa on suorastaan tavoitteena päästä mahdollisimman lähelle "ihannetta" tai alkuperäistä. Miksi flamencossa sama onkin epätoivottavaa, ellei suorastaan pikkuisen naurettavaa?

Käytännössä hyvän tanssitaiteen tekeminen on aina vaikeaa, mutta jos luo oman tyylin, silloin määrittelee itse oman estetiikkansa ja asettuu flamencon arvostelun ulkopuolelle. Mutta käsi sydämelle: voiko joku tosissaan väittää, että esimerkiksi räväjän, keimailevan ja viihdyttävän alegriaksen tekeminen olisi jollain tavalla helpompaa kuin syvällisen taidetanssiteoksen? "Haluan keskittyä vakavampiin tyyliin" tai "se perinteinen tyyli ei vain kiinnostaa", kuuluvat puolustelut. Mutta on paljon heitä, joita se kiinnostaa ja jotka sen haasteita vilpittömästi arvostavat. Emme ole esimerkiksi nähneet yhdenkään espanjalaisen flamencon haastattelua, jossa joku sanoisi, ettei historialla tai vanhoilla mestareilla olisi arvoa. Päinvastoin, nimenomaan monet moderneiksi tulkitsemistamme taiteilijoista – **Eva Yerbabuena, Andrés Marín, Diego El Cigala** muiden muassa – kertovat jatkuvasti palaavansa varhaisten esikuviansa esityksiin ja levytyksiin ja ammentavansa ideoitaan sieltä. Ja tämä vieläpä vuosikausia perinteisen flamencon parissa kestäneen uurasituksen jälkeen. Täkäläiset ammattilaiset voivat olla tyyliään erilaisia, mutta he kaikki tietävät, että flamenco on joka tapauksessa niin haastava taiteenlaji, että siihen suhteutettuna on täysin toisarvoista, onko jollain päällään pallohame vai jätessäkki. Tanssin hyvyys ja koskettavuus ratkaistaan aivan toisilla mittareilla.

Suomesta tai jopa Madridistakin katsoensyntyä myöshelposti perspektiivivirhe: että Espanjassa kaikki ovat siirtyneet rafaelacarrascojen ja belenmayojen jalanjäljillä moderniin ilmaisuun, tai jos eivät vielä ole, niin ainakin "kehitys" väistämättä vie siihen suuntaan. Todellisuudessa näitä rajojen rikkojia on vain kourallinen, ja selkeä enemmistö Andalusiin kyttyä ja kortteleiden tanssikoulujen lukemattomista kasvateista jatkaa enemmän tai vähemmän perinteisen flamencon keinoin – toisaalta sormea toisintanssijoille heristelemättä. Kaiken kaikkiaan täkäläisten avarakatseisuus on tullut yllätyksenä parille

flamencopurismiin varautuneelle suomalaiselle. Yleisin asenne tuntuu olevan, että kukin tehköön sitä mitä sydän käskää, mutta olkoon muillakin oikeus kulkea valitsemallaan tiellä.

Loppusanat

Tästä kirjeestä tuli liian pitkä, mutta toivomme, että sen ydinkohdat selviävät sanatulvan alta. Halusimme yrittää selittää ajatusiamme eri puolilta, jotta jokainen voisi löytää niistä oman oivalluksen särmän ja jotta mahdolliselle jatkokeskustelulle olisi pohjaa riittävästi valmiina. Ja kaikille niille opettajille, jotka tämän luettuaan ajattelevat, että "kyllähän minä opetan tätä oppilailleni", haluamme sanoa: varmasti, Suomessa tehdään monia asioita hyvin ja oppilaan kannalta monasti jopa paremmin kuin Espanjassa, ja yksittäiset opettajat tekevät yksittäisiä asioita hyvin. Mutta näkemystemme tueksi on eläviä todistuskappaleita: Espanjassa viime vuosina opiskelleet harrastajat. Nimitäin kun he palaavat pidemmiltä Espanjan-opiskelukausiltaan kotiin, heidän tanssinsa on muuttunut selvästi parempaan suuntaan. Liian selvästi. Jos suomalainen flamenco olisi niin korkeatasoista kuin mielellämme haluaisimme ajatella, muutos ei olisi niin suuri. Kehityshyppäyksen takana on tietenkin myös harjoittelumäärien kasvu ja ympärillä olevat mallit, mutta sitä suuremmalla syyllä olisi tärkeää antaa sama mallioppimisen mahdollisuus niille harrastajille, joille Espanjaan lähteminen ei ole mahdollista. Jokaisella opettajalla on oikeus opettaa haluamallaan tyyllillä, mutta miten voitaisiin silti taata harrastajille aidon "espanjalaisen" flamencon perustaidot?

Ei ole helppoa opetella jotain asiaa, joka on konkreettisestikin niin kaukana omasta maailmasta. Mutta kääntäen tämä ajatus sisältää sen oletuksen, että kaikki espanjalaiset puolestaan elävät flamencon ympäröimänä ja imevät siitä vaikutteita pienestä pitäen. Ihanan romanttinen

*Tavallisia buleriaksen harrastajia
Manuela Carpión tunnilla Jerezissä.*

ajatus, joka vain ei pidä paikkaansa. Flamencon välttämiseksi tarvitsee vain jättää menemättä esityksiin ja olla katsomatta niitä muutamia flamenco-ohjelmia, joita tv:stä silloin tällöin tulee. Olemme tavanneet lukuisia espanjalaisia, jotka ovat kiinnostuneet flamencosta vasta nuoruudessaan tai jopa aikuisiällä, ja heille flamencon opettelu on aivan yhtä vaikeaa tai helppoa kuin suomalaisille. Ei siis ole olemassa flamencogeeniä, joka tekisi espanjalaisista automaattisesti tässä suhteessa muita parempia. Tai ajattele asiaa siltä kannalta, että kumpi kehu sinusta tuntuisi mukavammalta: että joku sanoo sinun tanssivan todella hyvin. Tai että joku sanoo, että tanssit todella hyvin – suomalaisiksi.

Flamencon tekemiseen, tanssimiseen, soittamiseen, laulamiseen tarvitaan vain kolme asiaa: jonkin verran lahjoja, hirvittävästi harjoittelua sekä kolmanneksi halua – ei siis kykyä, vaan halua – voittaa epäonnistumisen pelko, naurettavaksi joutumisen pelko, pelko heittäytyä leikkiin. Ja eipä ole haittaa terveestä nöyryydestäkään tätä käsittämättömän hienoa ja uskomattoman haastavaa taidemuotoa kohtaan.

Nuo ovat kovia tavoitteita, mutta yritetään.

Anne ja Juha Leino

Kirjoittajat asuvat tällä hetkellä Granadassa ja yrittävät opetella ihan tavallista perusflamenco.

Haluatko kommentoida tai jatkaa keskustelua? Läheta viestisi osoitteeseen letra@flamenco.fi.

Ouluun Feria toistamiseen

Viime vuonna päivänvalon nähnyt pohjoinen flamencofestivaali Oulu Feria jatkaa tänä vuonna voittokulkuaan. Helmikuun ensimmäisellä viikolla Oulussa nähdään joukko espanjalaisia flamencotaitelijoita sekä kotimaisia flamencoyhtyeitä. Viikon aikana flamencon ystäville on tarjolla niin tanssi-, laulu-, kitara- kuin rytmikurssiakin.

Oulu Feria, pohjoinen flamencofestivaali
2.–11.2.2007

Perjantai 2.2.

Poro Feria -markkinatapahtuma

Ilmainen koko kansan ja perheen juhla, jossa kohtaavat Euroopan pohjoisin ja eteläisin kulttuuri. Saamelaiseksi lauvukyläksi muutettu tori tarjoaa aitoja saamelaistuotteita, lapsille poroajelua, flamenco- ja joikuesityksiä. Illan ohjelma huipentuu vauhdikkaaseen porojen kiihdytysajokisaan. Poro Ferial myötä käynnistyvät sekä Saamelainen kulttuuriviikko että Oulu Ferial festivaalitapahtumat. Oulun kauppatori klo 11–20

Lauantai 3.2.

Poro Feria jatkuu, Oulun kauppatori klo 11–16
Lasten Feria

Lapsille suunnattu flamencotanssiteos, jossa kaikki pääsevät mukaan tanssimaan ja kokeilemaan flamencon rytmejä.

Ravintola Torero klo 17

Sunnuntai 4.2.

Ilmaisia flamencotunteja naisille, miehille ja lapsille

Nuku Salit 2 ja 3 klo 10 ja 11.30

Restaurante Flamenco

Flamencoesityksiä espanjalaisenhenkisessä Ravintola Torerossa. Mukana festivaalin espanjalaiset tähdet.

Ravintola Torero klo 20

Special Jamit

Flamenco- ja saamelaisartistit valtaavat rock-henkisen Nelivitoson esiintymislavan sunnuntajameissa. Spontaanilla improvisaatiolla jamien hengessä. Kaikki halukkaat ovat tervetulleita kokeilemaan, katselemaan ja kuuntelemaan!
45 klo 22

Maanantai 5.2

Tiistai 6.2.

Keskiviikko 7.2.

Restaurante Flamenco

Flamencoesityksiä espanjalaisenhenkisessä Ravintola Torerossa. Mukana festivaalin espanjalaiset tähdet.

Ravintola Torero klo 19

Torstai 8.2.

Kitaran yö -flamencoklubi

Klubi-illan aloittaa perehdytystuokio flamencon saloihin, jonka jälkeen esiintyy oululainen flamencoyhtye Bajo Cero. Ilta huipentuu espanjalaisen flamencokitaristin Alfredo Mesan sooloesitykseen.

Uusi Seurahuone klo 20

Perjantai 9.2.

Laulun yö -flamencoklubi

Espanjalaisen syvän flamencolaulun ilta.

Alkuillasta esiintyy flamencoyhtye La Pandilla.

Pääesiintyjänä flamencolaulaja David Sorroche kitaristeineen.

Uusi Seurahuone klo 21

Lauantai 10.2.

Pääkonsertti

Festivaalin upea pääkonsertti "Una mijilla de Granada – Palanen Granadaa" viiden espanjalaisen flamencoartistin tähdittämänä.

Tanssi: Silvia Lozano ja Victor Castro, laulu: David Sorroche, kitara: Alfredo Mesa, kitara ja perkussiot: Jorge Sánchez

Madetojansali klo 19

Juerga

Pääkonsertin jatkojuhlat. Livemusiikkia, ruokaa, juomaa ja ilonpitoa – flamencohen-gessä!

Ravintola Torero klo 22

Oulu Feria lippupaketti – Espanjalaisen flamencotähtien esitykset kätevästi yhdessä paketissa. Hinta 40 e. Myynnissä vain ennen 31.12.2006!

Lisätietoja lippujen hinnoista ja myyntipisteistä ks. www.pohjoinenflamenco.fi/feria

Tanssikurssit perus- ja jatkokasolle 4.–8.2.

Opettajana espanjalaiset Victor Castro (perus-taso) ja Silvia Lozano (jatkokaso)

Hinta 120/140 e

Mahdollisuus järjestää ammattitason pienryhmätunteja arkipäivisin.

Alkeistanssikurssi 9.–11.2.

Suomalainen opettaja. Hinta 50/60 e.

Laulukurssi 4.–7.2.

Opettajana espanjalainen David Sorroche.

Hinta 75/90 e.

Tanssi- ja laulukurssin yhteishinta 160/180 e.

Kitarakurssi 4.–7.2.

Opettajana espanjalainen Alfredo Mesa. Kurssille osallistujan tulee hallita akustisen kitaran soiton perusteet. Hinta 70/80 e.

Rytmikurssi 8.–10.2.

Johdatus flamencon rikkaaseen rytmikkaan, jota opetellaan palmasharjoituksin eli taputuksin sekä opiskelemalla cajón-rummun alkeita.

Opettajana espanjalainen Jorge Sánchez.

Kurssille osallistuja tuo mukanaan joko cajonin tai noin 40x50 cm kokoinen pahlilaatikko.

Hinta 30/40 e.

Kurssille ilmoittautuminen 15.1.2007 mennessä Soili Moilaselle.

Tiedustelut: Soili Moilanen, puh. 040 767 1262, s-posti soili.moilanen@pohjoinenflamenco.fi

Oulu Ferial kotisivut: www.pohjoinenflamenco.fi/feria

RAY:n voittovarot jaetaan avustuksina apua tarvitseville.

Mannolalle säveltaiteen apuraha

Valtion säveltaidetoimikunta on myöntänyt kaksi ja puolivuotisen apurahan flamencokitaristi Raul Mannolalle. Mannola vaikuttaa tällä hetkellä Espanjassa, jossa hän on opiskellut Córdoban konservatoriossa sekä muun muassa Manolo Sanlúcarin johdolla. Mannolan musiikkiin voi tutustua levyillä "Sonidos negros" (1995), "Bronce" (Raul Mannola & Córdoba Mora, 1997), "De mi corazón blanco y verde" (1998) ja "Aurora Clara" (Raul Mannola Quintet, 2002). Hän soittaa myös Guitarras del Norte -kokoelmanossa Jukka Tolosen ja Timo Lehdon kanssa. Säveltaiteen apurahat alkavat vuonna 2007.

TD

Flamenco Turussa ja Jyväskylässä

Satunnainen helsinkiläinen flamencon kotimaanmatkailija uskaltanut lokakuussa kahdesti kehä kolmosen ulkopuolelle nauttimaan flamencosta.

15-vuotias Turun Flamenco järjesti lauantaan 21.10. tablao-illan Linnateatterin ravintolassa. Tunnelmallinen sali sopi mainiosti flamencolle, ja pääsylipun hintaan kuului edustava tapas-noutopöytä. Turun peñalaiset olivat harjoitelleet ohjelmaan Piia Kuivalaisen, Erika Alajärven ja Hannele Tuomipupun koreografioita, ja mukana oli kivasti myös elävää musiikkia. Parhaiten mieleen jäi vauhdikas tanssi- ja lauluilottelu Arrincónamelä, johon koreografian oli tehnyt Hannele Tuomipuu.

Jyväskylän flamencoyhdistys juhlisti 10-vuotista olemassaoloaan Flamencon paloja -nimisellä illanvietolla, jossa paikallisten lisäksi A-salin lavalle oli kutsuttu esiintyjä Helsingistä, Kuopiosta, Turusta ja Tampereelta. Ohjelmaa oli niin runsaasti, että väliaikoja tarvittiin kaksi, ja silti tunnelma jatkui kepeänä juergailuna pikkutunneille asti. Esiintyjistä ehkä mieleenpainuvin oli kuopiolainen viisijäseninen ryhmä Carreteros.

Molemmissa tilaisuuksissa esiintyi myös turkulainen El Grupo Airebic, jotka esittelivät "Torremolinoksen fysioterapeuttien kehittämää liikuntamuotoa", *el paseo nórdico por tangos*. Tämän duendentäyteen sauvakävelyn ehtoivat evankelistat Kristiina Lindroth ja Tuija Hovi saivat flamencokansan ulvomaan naurusta osuvalla juonnollaan ja tehokkaalla tanssillaan, jossa heidän koomikonlahjansa pääsivät oikeuksiinsa.

Sampsä Peltonen

Flamencosaunomista Tampereella

Tampereella nähtiin joulukuussa Kirmausryhmän esitys Morsiussuuna, joka on tekijöiden mukaan "flamencon, suomalaisten kansanlaulujen ja varjoteatterin yhteisleikki". Morsian saatetaan viimeisiin löylyihin ennen avioliittoon astumistaan. Laulu, leikki, tanssi ja voimasanat antavat morsiämelle tukevan pohjan kohdata tulevaisuus.

Esityksessä ovat mukana Essi Paunonen, Katri Jussila, Tinja Ruusuvaari, Anne Hyvärinen, Elina Pesonen, Essi Voldi ja Katja Toivonen, ensi-ilta nähtiin Tampereen Hällä-näyttämöllä. Tämä ei ole ensimmäinen kerta, kun tamperelaiset flamencon tekijät tarttuvat supisuomalaisiin aiheisiin huumorilla höystettynä, yleisö muistaneekin menestyksekkäät Flamenco-Tiema-pojat parin vuoden takaa.

TD

Korataituri Diabaté Savoy-teatterissa

Ketama-yhtyeen ystävät muistanevat mehuksien yhteistyöproduktioita Songhai, jossa Ketaman flamencopop yhdistettiin afrikkalaisiin ja jazztahtaviin sävyihin. Yhteistyökumppaneina olivat malilainen korataituri Toumani Diabaté sekä englantilainen jazzbasisti Danny Thompson. Songhai-levyjä tehtiin kaksikin kappaletta 1980-luvun lopussa, ja ne nostivat Ketaman suureen suosioon maailmanmusiikkipiireissä. Toumani Diabaté on myöhemmin tehnyt useita vastaavanlaisia yhteistyölevyjä, jossa kysymys on muusikkojen kohtaamisista, usein spontaaneissa hengessä: oman sanomansa mukaan hänen ja Ali Farka Tourén yhteinen levy tehtiin parissa päivässä, ilman yhtäkään harjoitusta.

Diabaté vieraili marraskuussa Helsingin Savoy-teatterissa uusimman projektinsa Symmetric Orchestran kanssa. Levyllä "Boulevard de l'indépendance" ovat mukana kokonaiset 50 muusikkoa, mutta kiertuetta varten ryhmää on kuitenkin kutistettu. Savoyn lavalle astuivat viisitoista muusikkoa eri puolilta Afrikkaa, kaikki tähtiä omassa maassaan. Kun Toumani Diabaté illan loppuksi esitteli kolleegansa, yleisö sai arvata, mistä maasta kukin soittaja tuli. Vaatteiden perusteella oppi pikku hiljaa tunnistamaan mauritanialaisen tai senegalilaisen soittajan.

Orkesterin nimi tulee siitä symmetriasta, jonka muodostavat perinteinen ja modernimpi musiikki. Orkesterin koko on Diabatelta selkeä kannanotto.

– Nykypäivänä kaksi henkilöä voi hoitaa kahdenkymmenen henkilön työt teknologian, tietokoneiden, syntetisaattoreiden ja rumpukoneiden avulla, kertoo Diabaté puhelinhaastattelussa. Ongelma on se, ettei näillä koneilla ole tunteita. Kuljemme koko ajan kohti pienempiä yhtyeitä – jos käy huonosti, seuraava sukupolvi ei tule tietämään, että suuria ryhmiä on ollut olemassakaan!

TD

Kuva Christina Jaspars

Ruotsin suuri flamencoääni on poissa

Flamencolaulaja Rogelio de Badajoz poistui keskuudestamme marraskuussa 52-vuotiaana. Rogelio vaikutti yli 25 vuotta aktiivisesti Ruotsin flamencopiireissä ja oli koko pohjoismaiselle flamencolle tärkeä hahmo. Hänen lauluaan voi kuulla mm. Erik Steenin levyillä, mutta hän oli mukana myös muissa projekteissa, kuten yhteistyölevyllä saamelaisen joikaajien kanssa.

Kerrotaan, että hän päätyi Ruotsiin ihastuttuaan postikorttiin, jonka näki madridilaisessa baarissa. Kortissa oli luontomaisema koivuihin ja suunnitelma oli selvä: siihen maahan hän halusi. Espanjassa hän oli elättänyt itsensä näyttelijänä, Ruotsissa hän hakeutui teatteri- ja lauluopettajaksi. Sitä kautta hän tapasi myös ruotsalaisen vaimonsa.

Ruotsalainen flamencoyhdistys Sacai omisti Rogelio de Badajozille joulujuhlansa ja Compañía Kaari Martin omistaa esityksensä Tukholman nykyflamencofestivaalilla hänen muistolleen.

Tukholmalainen Lis Rasmussen muistelee laulajaa Sacain kotisivuilla: "Tuskin kukaan on lähtenyt paikalta välinpitämättömänä, kun sinä olet laulanut. Pieni tila, kynttilävalaistus, pieni näyttämö, kitaristi, mahdollisesti tanssija ja sinä, kaikessa yksinkertaisuudessa. Ei mitään monimutkaista. Sillä lailla viihdyit parhaiten."

TD

Cigalalle Grammy Latino

Marraskuussa jaettiin jälleen Grammy Latino -palkintoja yli neljässäkymmenessä kategoriassa. Parhaan flamencolevyn palkinnon voitti Diego El Cigala levyllään "Picasso en mis ojos". Muut ehdokkaat olivat Vicente Amigón "Un momento en el sonido", Javier Limónin "Limón", Enrique Morenten "Sueña la Alhambra" sekä Estrella Morenten "Mujeres".

Cigala sai nauttia kahdesta voitosta, sillä hänen ja Bebo Valdésin yhteistyöstä tehty tallentointi "Blanco y negro" (ohj. Fernando Trueba) jakoi voiton pidemmän musiikkivideon kategoriassa. Parhaan naisartistin kategoriassa myös Niña Pastori oli ehdokkaana, mutta joutui taipumaan Shakiralle.

Koko voittajalista löytyy netistä: www.grammy.com/latin

TD

XIV Bienal de Flamenco

Sevillassa nähtiin syys-lokakuussa neljästoista Bienal de Arte Flamenco. Skandaaleista vastoin käymistä huolimatta (ks. **Maija Lepistö**n artikkeli *Letrassa* 1/2006) Bienal vietettiin kunnialla läpi, joskin ensi-iltoja oli vähemmän kuin aikaisempina vuosina. Erityishuomiota sai tänä vuonna mm. **Israel Galván**, joka esitti teokset "Arena" ja "Tabula rasa" (ks. **Ailin Bayazin** arvostelu sivulla XX), lisäksi hän toimi taiteellisenä johtajana sisarensa **Pastora Galvánin** "La francesa" -teoksessa, joka sai kritikoilta ylistävän vastaanoton. Maestro **José Graneroa** juhlittiin muistokonsertilla, jossa viime keväänä kuollun koreografin teoksia esittivät mm. **Ángel Rojas**, **Carlos Rodríguez**, **Merche Esmeralda** ja **Antonio Canales**. Myös viime vuonna kuolleen **Antonio Gadesin** teoksia nähtiin Bienalilla. Uudestaan eloon herätetty **Compañía Antonio Gades**, jota johtaa **Stella Arauzo**, esittivät Sevillassa teokset "Bodas de sangre" sekä "Suite flamenca".

Musiikkipuolella erityisen lämpimän vastaanoton sai **Miguel Povedan** konsertti, jossa Povedan lisäksi kuultiin ja nähtiin herkkuluokan vierailijoita kuten **Eva Yerbabuena**, **Dorantes**, **Diego Carrasco** ja **Paco Jarana**. Kyseisen konsertin sevillanas-numero palkittiinkin Giralillo-palkinnolla Bienalin "Momento Mágica". Miguel Poveda vieraili myös **Isabel Bayónin** esityksessä "La puerta abierta", joka palkittiin Giralillolla Bienalin parhaimpana esityksenä. Musiikkiesityksestä mainittakoon vielä **Diego El Cigalan** kohtaaminen Afrikan musiikkikunigas **Salif Keitan** kanssa.

TD

Joaquín Cortés Eurooppaparlamentissa

Marraskuun lopussa Euroopan mustalaisten asema pääsi uutiskeilaan, kun flamencotanssi- ja **Joaquín Cortés** kävi Eurooppaparlamentissa tapaamassa puhemies **Josep Borrellia** ja muita europarlamentaarikkoja. Tarkoituksena oli keskustella toimenpiteistä suojellakseen Euroopan suurimman vähemmistön oikeuksia ja saada loppu mustalaisten syrjinnälle.

"Minulla on käynyt onni – olen yksi niistä harvoista Euroopan 12–15 miljoonasta mustalaisista, joka pystyy korostamaan identiteettiään pelkäämättä vainoja tai ahdistelua", Cortés kertoi. Borrell puolestaan totesi, että Cortésistä voi tulla Europarlamentin kasvot kampanjassa mustalaisten oikeuksien puolesta ja edesauttaa positiivista kuvaa kysymyksestä.

TD

Compañía Kaari Martinilta uusi teos tammikuussa

Compañía Kaari Martin tuo tammikuussa uusimman teoksensa ensi-iltaan: "Kaksi unta yhdessä", tanssijan ja viiden muusikon

dialogeja. Koreografiasta ja tanssista vastaa Kaari Martin, sävellyksestä ja runoista Roni Martin. Muusikkoina esiintyvät Roni Martinin lisäksi laulaja Thierry Boisdon, kitaristi Ramón Maronier, viulisti Sanna Salmenkallio ja perkussionisti Karo Sampela. "Kaksi unta yhdessä" nähdään Aleksanteri tanssii -sesonkina Compañía Kaari Martinin kahden teoksen illassa. Kantaesityksen lisäksi Madridin koreografiakilpailussa palkitusta "Kerro minulle sade" -teoksesta esitetään lyhennelmä osittain uusittuna versiona.

Aleksanteri tanssii -festivaalilla nähdään teoksia useilta kiinnostavilta kotimaisilta koreografeilta kuten Jyrki Karttuselta, Tommi Kitiltä ja Eeva Muilulta. "Karttusen Human Imitations ja Saarisen Hunt ovat teoksia, joita lämpimästi suosittelen myös sellaiselle flamencotanssin katsojalle, joka ei ole aiemmin nähnyt nykytanssia", toteaa Kaari Martin, jonka teokset esitetään Aleksanterin teatterissa 26. ja 27. tammikuuta.

TD

Flamingo – nykyflamencon festivaali

Tanssiryhmä Canela ja Compañía Kaari Martin yhdistävät huhtikuussa voimansa ja järjestävät nykyflamencoä esittelevän festivaalin Aleksanterin teatterissa 4.-5.4.2007. Festivaalilla nähdään Canelan ja CKM:n omien teosten lisäksi kansainvälisiä vierailijoita. Festivaalin yhteydessä järjestettävässä seminaarissa keskustellaan nykyflamencosta maailmalla sekä sen Suomi-ilmiöstä. Festivaalin ohjelmaan kuuluvat myös tanssikurssit ja festivaaliclubi.

Festivaalilla kolmen tanssitaiteilijan, Erika Alajärven, Anna Palmion ja Annatuuli Sainen muodostama Canela esittää kiitetyn espanjalaisen koreografien tilausteossarjansa. Samassa illassa nähtävä italialaisen Albertina Pisanon palkittu dokumentti valottaa kyseisten

koreografien työtä ja ajatuksia.

Koreografi Kaari Martinin ja säveltäjä Roni Martinin johtama tanssiryhmä Compañía Kaari Martin on luonut tanssiteatteriteoksia sekä muita tanssiteoksia rohkean innovatiivisella otteella. Kansainvälisen läpimurtonsa ryhmä teki, kun tuore teos "Kerro minulle sade" palkittiin Madridin

koreografiakilpailussa kesällä 2006.

Festivaalin ohjelma ja tarkka aikataulu varmistuu vuoden alussa ja on nähtävissä Canelan ja CKM:n nettisivuilta: www.canela.fi, www.kaarimartin.net

Calendario

19.–20.1.2007

Contrastes

koreografia Marianna Verdecia
tanssi Alina Sinivaara, Johanna Komppa, Laura Viding, Marianna Verdecia, Nea Granlund, Samps Pelttonen, Satu Rätty, Sonja Vottonen, Terhi Ketolainen

muusikot: Juan Manuel Jiménez Martín "Chiqui", kitara; Dile Kolanen, basso; Tove Djupsjöbacka, cajón ja viulu; Anne Virtanen, Taija Tyrväinen, Anette Åkerlund, laulu.
19.1. Kulttuuriareena Grand, Porvoo klo 19.
Liput 17/15 e. Grand, puh. 019 582 002.

20.1. Savoy-teatteri, Helsinki klo 19.
Liput 20/18 e. Savoy-teatteri ja Tanssikoulu Baila Baila, puh 041 533 7383.

Alennusta saavat Helsingin Flamencoyhdistyksen jäsenet sekä opiskelijat, työttömät, eläkeläiset ja lapset.

Savoy-teatteri puh. 09 - 169 3703, Lippupalvelu puh. 0600-10 800

Lisätietoja: www.bailabaila.fi/lasflamencas

26.–27.1.

Compañía Kaari Martin:

Kerro minulle sade & Kaksi unta yhdessä (kantaesitys)

Esiintyjinä Kaari Martin, Roni Martin, Thierry Boisdon, Ramón Maronier, Sanna Salmenkallio, Karo Sampela.

Ks. Noticias-palsta

Lisätietoja: www.kaarimartin.net

2.–11.2.

Oulu FERIA

Pohjoisen flamencofestivaali

Ks. Noticias-palsta

Lisätietoja: www.pohjoinenflamenco.fi/feria

10.–18.2.

Helsingin X Flamencofestivaali

Andrés Peña ja Pilar Ogalla: "A fuego lento" (17.2)

Quinteto flamenco (16.2.)

"Kromosomi 47 flamenco!" (15.2)

Klubi-ilta (14.2.)

Ks. sivut 4–7

Lisätietoja: www.flamenco.fi/festivaalit

4.–5.4.

Flamingo – nykyflamencon festivaali

Ks. Noticias-palsta

Lisätietoja: www.canela.fi, www.kaarimartin.net

Espanja:

Jueves flamencos en El Monte

11.1. Mayte Martín

18.1. Andrés Peña ja Pilar Ogalla: "A fuego lento"

25.1. Rosario Toledo: "El aire de Cádiz"

1.2. Miguel Ángel Cortés: "Bordón de trapo"

8.2. Angeles Gabaldon: "Volantes de jondura"

15.2. La Macanita ja Maria Angeles: "Dos voces gitanas"

22.2. Hiniesta Cortés: "Errante"

15.3. Manuel Liñán, Olga Pericet, Marco Flores: "En clave"

22.3. Juan Villar, Canela de San Roque, Antonio Reyes: "De Cádiz y sus cantes"

29.3. Rafaela Carrasco: "Del amor y otras cosas"

12.4. Belén Maya

19.4. Tomatito

3.5. María José Franco: "A contracorriente"

17.5. Esperanza Fernández: "Zahori"

Sala Joaquín Turina, Sevilla

Lisätietoja: www.fundelmonte.es

Flamenco en Valladolid

4.2. Mayte Martín ja Belén Maya: "Flamenco de cámara"

10.3. Estrella Morente: "Mujeres"

30.–31.3. Compañía María Pagés: "Canciones antes de una guerra"

21.4. Pitingo, Guillermo Cano, Rocio Molina

26.–29.4. Compañía Antonio Gades: "Bodas de sangre", "Suite flamenco"

10.5. El Pele, Gualberto, Niño de Pura, Julian Estrada

2.6. Gerardo Nuñez, Capullo de Jerez: "Jerez por bulerías"

Teatro Calderón, Valladolid

Lisätietoja: www.tcalderon.com

23.2.–10.3.2007

Festival de Jerez

23.2. Ballet Flamenco de Andalucía: "Romancero gitano", koreografia Cristina Hoyos; Teatro Villamarta klo 21

Mayte Martín: "Querencia", Bodega Los Apóstoles klo 24

24.2. Rafael del Carmen, Sala Compañía

klo 19. Compañía de María del Mar Moreno: "María, María"; Teatro Villamarta klo 21
Carmen Grilo, Marina Heredia; Bodega Los Apóstoles klo 24

25.2. Santiago Lara: "El sendero de lo imposible", Bodega Los Apóstoles klo 19
Ballet Flamenco de Javier Barón: "Meridiana", Teatro Villamarta klo 21

Alicia Marquez ja Ramón Martínez: "De la memoria", Sala Compañía klo 24

26.2. José Valencia, Palacio de Villavicencio klo 19. Compañía Antonio Márquez: "SMS 1: Me gusta ser mujer" / "La vida breve", Teatro Villamarta klo 21. Juana Amaya, Sala Compañía klo 24

27.2. Úrsula López: "Abriendo caminos", Sala Compañía klo 19. Rocio Molina: "Pasos contados", Teatro Villamarta klo 21

La Macanita: "La luna de Tomasa"; Bodega Los Apóstoles klo 24

28.2. M. Ángeles Fernández, María Toledo; Palacio de Villavicencio klo 19. Andrés Peña ja Pilar Ogalla: "A fuego lento", vier. Luis El Zambó; Teatro Villamarta klo 21. Manuel Liñán, Olga Pericet ja Marco Flores: "En clave", Sala Compañía klo 24

1.3. Daniel Méndez, Miguel de Tena; Palacio de Villavicencio klo 19. Pastora Galván: "La francesa", Sala Compañía klo 21. Jorge Pardo: "Vientos flamencos"; Bodega Los Apóstoles klo 24

2.3. Edu Lozano, Sala Compañía klo 19
Compañía de María Pagés: "Sevilla", Teatro Villamarta klo 21. Esperanza Fernández, Bodega Los Apóstoles klo 24

3.3. Soraya Clavijo: "Palante con arte", Sala Compañía klo 19. "Gitanas", Teatro Villamarta klo 21. Carmen Linares, Bodega Los Apóstoles klo 24

4.3. Rubichi, Palacio de Villavicencio klo 19
Compañía de Rafaela Carrasco: "Del amor y otras cosas", Teatro Villamarta klo 21
Antonio Arrebola, Luisa Palicio; Sala Compañía klo 24

5.3. Canela de San Roque, Palacio de Villavicencio klo 19. Compañía flamenca Ángeles Gabaldón: "Femenino plural", Teatro Villamarta klo 21. Inmaculada Ortega, Sala Compañía klo 24

6.3. Michio, Bodega Los Apóstoles klo 19
Mercedes Ruiz: "Juncá", Teatro Villamarta klo 21. Nani Paños: "Muñecas", Sala Compañía klo 24

7.3. José Méndez, Diego Agujetas; Palacio de Villavicencio klo 19. Toni el Pelao ja La Uchi: "Puro flamenco", Sala Compañía klo 21
Domingo Patricio Trio, vier. Carles Benavent; Bodega Los Apóstoles klo 24

8.3. Chicuelo, Bodega Los Apóstoles klo 19
Eva Yerbabuena Ballet Flamenco: "Huso de la memoria", Teatro Villamarta klo 21. María José Franco: "De grana y oro", Sala Compañía klo 24

9.3. Pilar Ortega, Belén Fernández; Sala Compañía klo 19. Israel Galván: "Arena", Teatro Villamarta klo 21. Melchora Ortega, Mariana Comejo; Bodega Los Apóstoles klo 24

10.3. El Junco, Sala Compañía klo 19
Manolete, Agujetas; Teatro Villamarta klo 21
Tanssikurssit, opettajina mm. Matilde Coral, Angelita Gómez, Rafaela Carrasco, Rocio Molina, Manuel Liñán, Rafael Campallo, Mercedes Ruiz, Manuel Betanzos, Andrés Marín, Andrés Peña, Isabel Bayón, Antonio El Pipa. Tanssikurssit, opettajina mm. Matilde Coral, Angelita Gómez, Rafaela Carrasco, Rocio Molina, Manuel Liñán, Rafael Campallo, Mercedes Ruiz, Manuel Betanzos, Andrés Marín, Andrés Peña, Isabel Bayón, Antonio El Pipa. Lisätietoja: www.festivaldejerez.es
15.–25.3.

Ballet Nacional de España

Uusi esitys, koreografeina Eva Yerbabuena, Ángel Rojas, Carlos Rodríguez, Fernando Romero

Teatro de la Zarzuela, Madrid

Lisätietoja: www.teatrodela Zarzuela.mcu.es

Muu Eurooppa:

13.–14.1.

Nykyflamencofestivaali Tukholmassa

13.1. Pohjoismainen ilta: Danza Flamenca (Ruotsi): "Suecia?", koreografia Angel Rojas, musiikki Bazar Blå, tanssi Ann Sehlstedt, Anna Wettersjö, Åsa Danielsson. Compañía Kaari Martin: "Kerro minulle sade", koreografia Kaari Martin, musiikki Roni Martin, live-esityksenä, mukana Falo, Arcadio Marín ja Pablo Suárez. Södra Teatern

14.1. "Bailaores"-dokumenttielokuva. "Nyflamenco?"-seminaari, mukana mm. Kaari Martin ja Åsa Danielsson. Compañía Manuel Liñán: "1980". Södra Teatern.

Lisäksi Manuel Liñánin tanssikurssi keskittämään edistyneille 15.–19.1.

Lisätietoja www.flamenco.se, www.sodrateatern.com

Masennus kuivaa suuta

"Ohi syyskuun, läpi repaleisen lokakuun, kaipuun kaljakori kilisee... marraskuu" Tiedätte varmaan tuon Miljoonasateen hitin. Suomalaiseen elämäntyyliin kuuluu syksyisin sulkeutua kuoreensa. Kaipuu jon- nekin on kova, kesä on mennyt eikä elämässä ole hurraamista. Suruun on sitten hyvä ryypiskellä vähän, mutta mieluummin itsekseni jurottaen. Tätä väitettä tukee Club Candelan syksyn yleisömyyrien tarkastelu. Syyskuussa klubi oli vielä täynnä iloista flamen- co-porukkaa (lämmän loppukesä), lokakuussa väkeä on jo hintsunlaisesti (kylmät syysillat) ja marraskuussa paikalla on enää kourallinen sinnikko- ja (paska keli).

Säällittävää. Suomalaiset ovat tuomit- tuja kuolemaan sukupuuttoon. Tällä meiningillä emme mahda yhdentyväs- sä Euroopassa mitään viriileimmille kansakunnille. Suomalaiset homeh-

tukoot pimeisiin mökkeihinsä missä sukurutsa paukkuu. Kesällä muka ollaan niin viiniä lipittäviä, joviaaleja maailmankansalaisia – aivan kuin kol- messa kuukaudessa eletäisiin koko vuoden elämyskiintiö täyteen.

Miksi emme nauttisi elämästä juuri pimeimpään aikaan? Eikö nimen- omaan marraskuussa pitäisi kor- kata viinipullot flamencojuergojen merkeissä, nähdä kohtalotovereita, jaella vimmatusti poskisuudelmia ja voimahaleja Camaronin pauhatessa? Mutta ei.

Tuntuuko siltä ettei kiire hellitä? Täytyykö aikaa varastaa yönistä ehtiäkseen tehdä kaiken aikoman- sa? Narskutatko hampaita unissasi? Riitaannutko helposti? Ai että joo?! Kyytiä syysmasennukselle! Ei saa antaa periksi. Kyllä tänne aikoinaan vaeltaneet jästipäät – tai mitkä-lie-

laumasta-karkotetut – olivat sen verran sitkeää porukkaa, etteivät ne ilman mustaa huumoria selviyty- neet. Eurooppa yhdentyy ja nyt on aika meidän suomalaistenkin nousta masennuksen suosta. Musta huumori + positiivinen eteläeurooppalainen elämänasenne on voittamaton yhtälö.

Flamencobileitä odotellessa,

Cabezanne

Ps: kutsut toimitukseen!

Top5

-palstalla pureudumme letralaisten kuuntelutottumuksiin ja listaamme viimeaikojen suosikkiviisikon. Tällä kerralla meille avautui **Marianna "Välinevelho" Verdecia**.

"En osaa laittaa näitä paremmuusjärjestykseen..."

El Pelen soleá "Triana y el río" Avante Claro -levyltä
Aivan upea! Ja mitkä rematet ja mikä fiilis!

Miguel Povedan liviana "Si me vieras" Zaguán-levyltä
Tämä vie jalat alta ja on siksi myös osa teostani "Contrastes", vaikka siinä kovasti pyritään pitämään jalat lattiassa...

Lole y Manuel "Dime" tuplalevyltä **Una voz y una guitarra**
Se on jotenkin niin voimakas ja samalla niin herkkä. Tulee sellainen tunne, että särkyy, jos sitä ei kuuntele varovasti... ja ne sanat, ah, ne sanat!

Camarón de la Isla on aina vain mahtava! Kaikissa hänen biiseissään on "jotain". Ensimmäiset Camarón- kasettini on ostettu Madridin Rastro-markkinoilta vuonna yksi ja kaksi, ja ne ovat jo aivan lopussa. Mutta muistot hänen konsertistaan 1980- ja 90-luvun vaihteessa ovat yhä mielessä... ¡Olé el gitano rubio ("vaalea mustalainen")!

Sevillanasfanina minun ja Sampsan laulama sevillanas "**Puerta de Toledo**" on vain niin ihana, kenen se nyt sitten onkaan alun perin! Mutta kun sen itse laulaa ja tanssii, duende kyllä tulee ja valtaa koko sielun."

Ilmoitushinnat ja koot Letrassa

1/1-sivu 170 e	155 x 247 mm
1/2-sivu 85 e	155 x 120 mm
1/4-sivu 42 e	155 x 60 mm
1/4-sivu 42 e	74 x 120 mm
1/8-sivu 21 e	74 x 60 mm

Helsingin Flamencoyhdistyksen
omat internet-sivut löytyvät
osoitteesta

www.flamenco.fi

PEÑAN SALIN VUOKRAUS

Helsingin Flamencoyhdistyksen salia voivat vuokrata opetus- ja harjoituskäyttöön muutkin kuin jäsenet. Salin osoite on Pohjoisesplanadi 2.

Hinnat:	Opetuskäyttöön	Harjoituskäyttöön
Jäsenille:	Pieni sali 7 e/h	Pieni sali 4 e/h
	Iso sali 12 e/h	Iso sali 7 e/h
Muille:	Pieni sali 13 e/h	Pieni sali 9 e/h
	Iso sali 20 e/h	Iso sali 13 e/h

Vuokra maksettava ennen vuokrakauden alkamista.

Tiedustelut ja salivaraukset:
Aura Ettala, p. 050 401 6144

1. Merkitse varauskirjaan selvästi
 - koko nimesi
 - kellonaika
 - onko varaus harjoitus- vai opetuskäyttöön
2. Merkitse yhteystietosi (nimi, puh.nro) kirjan takana olevaan listaan.
3. Peruutukset on tehtävä viimeistään 2 vrk ennen varattua aikaa, muutoin niistä peritään maksu. Soita tai laita tekstiviesti peruutuksesta Aura Ettalalle. Aura hoitaa peruutuksen merkitsemisen varauskirjaan. Omatoimisesti peruutuksia ei saa merkitä.

Seuraavan lehden deadline on 20.2.

Helsingin Flamencoyhdistys ry:n hallitus kevätkokoukseen 2007 asti.

Emilia Aho, puheenjohtaja
Merikatu 45 B 14
00150 Helsinki
040 716 3134 (yhd.puhelin)
050 522 6758
info@flamenco.fi

Anne Virtanen, I varapuheenjohtaja
050 561 6586
annevirtanen@welho.com

Anne Lamberg-Laitinen, II varapuheenjohtaja, jäsenrekisterin ja taloudenhoitaja
Urkupillintie 7 H 78
00420 Helsinki
040 52 12 763
020 483 5911 (työ)
anne.lamberg@metso.com (työ)
anne.lamberg@24.fi (koti)

Auli Kaartinen
050 305 7392
solea@jippii.fi (koti)

Laura Viding, sihteeri
050 526 8947
laura.viding@kolumbus.fi

Sonja Vottonen, peñaemäntä
041 516 2677
sonja.vottonen@helsinki.fi

Samuli Työrinoja, kurssit ja musiikki
060 354 2543
samuli.tyorinoja@helsinki.fi
musiikki@flamenco.fi

Arja Haapakorpi, varajäsen, tiedotus
050 539 6711
tiedotus@flamenco.fi
arja.haapakorpi@kolumbus.fi

Aura Ettala, varajäsen
050 401 6144
aura.ettala@edu.hel.fi

Annukka Salo,
varajäsen, nettivastaava
050 363 4885
tiedotus@flamenco.fi
annukka.salo-tolvanen@helsinki.fi

Tove Djupsjöbacka,
Letran päätoimittaja
040 731 4304
tove.djupsjobacka@helsinki.fi

Helsingin Flamencoyhdistys ry
Peña Flamenca de Helsinki
Pohjoisesplanadi 2
00130 Helsinki
p. 040 716 3134
www.flamenco.fi

taranta, sovitus Enrique Morente

Tú la joya
y yo el joyero
Tú el barco
y yo el navegante
Tú la joya
y yo el joyero
Tú el pueblo
yo soy la gente
Tú la máquina
y yo el fuego
Tú el pecador
y yo el penitente

Sinä olet koru
minä korukauppias
Sinä olet laiva
ja minä purjehtija
Sinä olet koru
minä korukauppias
Sinä olet kylä
minä olen sen väki
Sinä olet kone
ja minä olen tuli
Sinä synnintekijä
ja minä katuva

suom. Erika Alajärvi